

ЗРАЗОК

Титульний аркуш для твердої обкладинки (розмір 7,5см x 13,5см)

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

**Випускна робота бакалавра
на тему: «Аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності
підприємства»**

Розробила студентка групи 201-пЕФ
Бурмістова Анастасія Андріївна

Полтава 2021

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

на тему «Аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства»

Виконала: студентка 2-го курсу, групи 201-пЕФ
Спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Бурмістова А.А.
Керівник: к.е.н., доцент Скриль В.В.
Рецензент: Резнік О.М.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Бурмістова А.А.

Підтверджую достовірність даних, використаних
у роботі
Бурмістова А.А.

Полтава, 2021 року

АНОТАЦІЯ

Бурмістова А.А. «Аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства». Рукопис. Випускна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2021.

Робота містить 100 сторінок, 11 таблиць, 16 рисунків, список літератури з 87 джерел та 3 додатків.

Ключові слова: підприємство, інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційна діяльність.

Мета роботи – аналізі інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства ДП «ДГ ім.Декабристів», в сучасних ринкових умовах та обґрунтування вибору напрямів інноваційного розвитку підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ДП «ДГ ім.Декабристів».

Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади аналізу інноваційно-інноваційної діяльності підприємства.

У випускній роботі розглянуто комплекс питань, пов'язаних із дослідженням економічної сутності та значення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства; видів, форм та джерел інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств; основних методик аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства; господарської діяльності підприємства та його фінансових показників; рівня інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства сільського господарства аналіз інноваційно-інвестиційних можливостей та потенціалу підприємства за допомогою SWOT-аналізу; напрямів удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства; економічного обґрунтування впровадження інноваційного проекту на підприємстві.

АННОТАЦИЯ

Бурмистова А.А. «Анализ инновационно-инвестиционной деятельности предприятия». Рукопись. Выпускная работа на соискание первого (бакалаврского) уровня высшего образования по специальности 072 «Финансы, банковское дело и страхование» – Национальный университет «Полтавская политехника имени Юрия Кондратюка», Полтава, 2021.

Работа содержит 100 страниц, 16 таблиц, 16 рисунков, список литературы из 87 источников и 3 приложений.

Ключевые слова: предприятие, инновации, инвестиции, инновационно-инвестиционная деятельность.

Цель работы – анализе инновационно-инвестиционной деятельности предприятия ГП «ИХ им.Декабристов», в современных рыночных условиях и обоснование выбора направлений инновационного развития предприятия.

Объектом исследования является финансово-хозяйственная деятельность ГП «ИХ им.Декабристов».

Предметом исследования являются теоретические и методические основы анализа инновационно-инвестиционной деятельности предприятия.

В выпускной работе рассмотрен комплекс вопросов, связанных с исследованием экономической сущности и значения инновационно-инвестиционной деятельности предприятия; видов, форм и источников инвестиционного обеспечения инновационной деятельности предприятий; основных методик анализа инновационно-инвестиционной деятельности предприятия; хозяйственной деятельности предприятия и его финансовых показателей; уровня инновационно-инвестиционной деятельности предприятия сельского хозяйства анализ инновационно-инвестиционных возможностей и потенциала предприятия с помощью SWOT-анализа; направлений совершенствования инновационно-инвестиционной деятельности предприятия; экономического обоснования внедрения инновационного проекта на предприятии.

ANNOTATION

Burmistova A.A. "Analysis of the innovation and investment activity of the enterprise ". Manuscript. Graduation thesis for the first (bachelor's) level of higher education in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" – National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava, 2021.

The work contains 100 pages, 11 tables, 16 figures, bibliography from 87 sources and 3 appendices.

Keywords: enterprise, innovations, investments, innovation and investment activities.

The purpose of the work – analysis of innovation and investment activity of the enterprise of SE "Decembrists" in modern market conditions and justification of the choice of directions of innovative development of the enterprise.

The object of the study is the financial and economic activities of SE "DG named after Decembrists".

The subject of research is the theoretical and methodological principles of analysis of innovation and innovation activities of the enterprise.

The final work considers a set of issues related to the study of the economic essence and importance of innovation and investment activities of the enterprise; types, forms and sources of investment support of innovative activity of enterprises; basic methods of analysis of innovation and investment activities of the enterprise; economic activity of the enterprise and its financial indicators; level of innovation and investment activity of the agricultural enterprise analysis of innovation and investment opportunities and potential of the enterprise by means of SWOT-analysis; directions of improvement of innovation and investment activity of the enterprise; economic justification for the implementation of an innovative project at the enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Сутність та значення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства	7
1.2. Види, форми та джерела інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств	16
1.3. Основні методики аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО ІМЕНІ ДЕКАБРИСТІВ ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ».....	32
2.1. Аналіз господарської діяльності підприємства та його фінансових показників	32
2.2. Оцінка рівня інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства сільського господарства	47
2.3. Аналіз інноваційно-інвестиційних можливостей та потенціалу підприємства за допомогою SWOT-аналізу	58

				ВР 201-пЕФ 19088			
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
<i>Розроб.</i>	<i>Бурмістова А.А.</i>			«Аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства»	Літ.	Арк.	Акрушів
<i>Перевір.</i>	<i>Скриль В.В.</i>					3	100
<i>Н. Контр.</i>	<i>Глушко А.Д.</i>				Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		
<i>Затверд.</i>	<i>Птащенко Л.О.</i>						

РОЗДІЛ 3. АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
 ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО ІМЕНІ
 ДЕКАБРИСТІВ ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО
 ВИРОБНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ»
71

3.1. Напрями удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності
 підприємства71

3.2. Економічне обґрунтування впровадження інноваційного проекту на
 підприємстві77

ВИСНОВКИ.....88

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....91

ДОДАТКИ.....100

				ВР 2-МЕФ 19088			
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
Розроб.	Бурмістова А.А.			«Аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства»	Літ.	Арк.	Акрушів
Перевір.	Скриль В.В.					4	100
					Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		
Н. Контр.	Глушко А.Д.						
Затверд.	Птащенко Л.О.						

ВСТУП

Сучасний стан розвитку світової економіки переконливо свідчить, що основним критерієм економічного розвитку є використання досягнень науки і науково-технічного прогресу у виробництві нових видів товарів і послуг з метою забезпечення зростаючих потреб і вимог людини.

У той же час сучасному стану України притаманний занепад виробництва на більшості підприємств, згортання наукових досліджень, втрата позитивних тенденцій і динаміки розвитку інноваційної діяльності, низькі конкурентоспроможність продукції і темпи економічного розвитку. Однак умови жорсткої конкуренції на внутрішніх і зовнішніх ринках вимагають нових підходів не тільки у плануванні розвитку товарного асортименту, але й у формуванні нових механізмів управління інноваційною діяльністю і розвитку інноваційного потенціалу підприємств.

Як свідчить досвід розвинених країн, одним з найбільш ефективних напрямків забезпечення ефективності управління підприємствами є пошук таких умов функціонування, які б сприяли розвитку інноваційної діяльності, спрямовували її на розробку і використання результатів наукових досліджень, забезпечення потреб ринку, здійснення реструктуризації і відновлення основних виробничих фондів.

Актуальність теми дослідження полягає у доцільності та необхідності подальшого розвитку наукових і практичних підходів до удосконалення аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, з метою орієнтації напрямків стратегічного розвитку і задоволення потреб і вимог споживачів.

Об'єктом дослідження аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства (на прикладі ДП «ДГ ім.Декабристів»).

Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади аналізу інноваційно-інноваційної діяльності підприємства.

Мета дослідження. Полягає в аналізі інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства ДП «ДГ ім.Декабристів», в сучасних ринкових умовах та обґрунтування вибору напрямів інноваційного розвитку підприємства.

З мети бакалаврської роботи були поставлені завдання:

- визначити економічну сутність та значення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства;
- дослідити види, форми та джерела інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств;
- виділити основні методики аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства;
- провести аналіз господарської діяльності підприємства та його фінансових показників;
- оцінити рівень інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства сільського господарства;
- провести аналіз інноваційно-інвестиційних можливостей та потенціалу підприємства за допомогою SWOT-аналізу;
- визначити напрями удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства;
- надати економічне обґрунтування впровадження інноваційного проекту на підприємстві.

Методи дослідження. Використані різні методи: описовий, розрахунковий, аналітичний та порівняльний методи дослідження. При виборі напрямків та варіантів розвитку ринкових можливостей підприємства застосовано SWOT-аналіз.

Джерела інформації. Інформаційну базу дослідження становили: мережа Інтернет, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених та навчальні посібники.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та значення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

Успішне функціонування підприємств і досягнення стратегічних переваг в умовах конкуренції значною мірою залежать від результативності їхньої інноваційної діяльності. У свою чергу, результативність інноваційної діяльності підприємств визначається, насамперед, наявністю необхідних внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інновацій, можливістю їхньої швидкої мобілізації, зацікавленістю інвестора в підтримці інноваційного розвитку [1].

Інвестиційна підтримка інноваційного розвитку підприємств залежить від специфічних особливостей інвестицій, таких як тривалий період окупності при реалізації інновацій, підвищений ризик реалізації, нерівномірність надходження доходів від здійснення інвестицій. Урахування цих особливостей і зміна умов функціонування підприємств визначають важливість подальшого вдосконалення принципів, форм, методів та пошуку джерел інвестиційної підтримки інноваційної діяльності підприємств. Тому виникає необхідність у формуванні нових наукових підходів до інвестиційної підтримки інновацій і розробки практичних основ для їхньої реалізації, що визначає актуальність теми дослідження та її практичну значущість [1].

Проблематиці інноваційно-інвестиційної діяльності приділяють велику увагу і зарубіжними, і вітчизняними вченими. На сьогоднішній день існує значна кількість робіт, присвячених різним аспектам інноваційно-інвестиційної діяльності. У їхньому числі роботи таких вчених і фахівців, як О. Амоша, І. Ансофф, С. Аптекарь, Ю. Бажал, І. Бланк, С. Брудник, А. Гальчинський, А. Голубенко, В. Жуков, В. Ковальов, Б. Койлі, Л. Кузьмінок, Д. Норкотт, Т. Овчаренко, А. Пригожин, Т. Райс, П. Рогожин, З. Румянцева, О. Савчук, Б.

Санто, Н. Соломатін, А. Сухоруков, П. Харів, В. Хобта, Й. Шумпетер та інших, у яких досліджуються види інвестицій і інновацій, фінансові інструменти, фінансові ринки, методика оцінювання інвестиційних проектів тощо [2].

Незважаючи на значну кількість наукових праць щодо теорії та практики інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств, проблемні питання у цій сфері залишаються актуальними та потребують подальших досліджень.

Інновації та інвестиції тісно пов'язані між собою та не можуть функціонувати одна без одної. Фінансовий успіх кожного з інноваційних проектів – це перш за все співвідношення показника фінансової віддачі до початкової інвестиції, а практично кожен інноваційний проект можливо розглянути як інвестиційний, головною метою якого є отримання фінансового результату – прибутку. Опираючись на дане твердження, для розуміння сутності економічної категорії «інвестиційно-інноваційна діяльність» доцільно дослідити сутність понять, їх взаємозв'язок та відмінності: «інвестиційна діяльність» та «інноваційна діяльність».

Так, для категорії «інвестиційна діяльність» найпоширеніше тлумачення – це комплекс заходів і дій фізичних і юридичних осіб, які інвестують свої кошти для одержання фінансового результату – прибутку [3]. Або ж це діяльність юридичних, фізичних осіб і держави, що спрямовується на залучення та збільшення засобів для реалізації інвестиційного процесу з метою одержання економічного та соціального ефекту.

Термін «інвестиція» у перекладі із латинської означає «вкласти» («invest»). Існує безліч варіантів трактувань даної економічної категорії.

Нобелівський лауреат з економіки У.Шарп у монографії «Інвестиції» визначає «інвестиції» як здатність «розстатися із грошми сьогодні для того, щоб отримати більшу їхню суму в майбутньому» [4].

Аналогічне визначення даного поняття подано в монографії «Основи інвестування», підготовленої Л.Гітманом і М.Джонком: «Інвестиція – це спосіб розміщення капіталу, який повинен забезпечити заощадження або зростання капіталу» [5]. Із вищесказаного можна зробити висновок, що інвестиції – це

форма забезпечення розвитку підприємства, яка пов'язана із збільшенням величини суми вкладеного капіталу.

В законі України «Про інвестиційну діяльність» вказано, що інвестиції – це «усі види майнових та інтелектуальних цінностей, вкладених в об'єкти підприємницького й іншого видів діяльності, у результаті якої утворюється дохід чи досягається соціальний ефект» [7]. Це визначення в основному відповідає міжнародному підходу до визначення інвестиційної діяльності як «процесу вкладення ресурсів (благ, майнових та інтелектуальних цінностей) з метою одержання прибутку або соціального ефекту в майбутньому» [8].

Об'єктами інвестиційної діяльності згідно закону України є: новоутворені та ті, що реконструюються, основні фонди, а також обігові кошти в усіх галузях економіки; цінні папери (акції, облігації та ін.); цільові грошові фонди; науково - технічна продукція та інші об'єкти власності; майнові права та права на інтелектуальну власність.

Суб'єктами інвестиційної діяльності є :

- держава та її інститути;
- підприємства, господарські товариства та корпорації;
- фінансово - кредитні установи;
- функціональні учасники інвестиційного процесу [6].

Інвестором визначається суб'єкт інвестиційної діяльності, який приймає рішення щодо вкладення власних, позикових і залучених інвестиційних ресурсів в об'єкти інвестування. Інвестори можуть бути кредиторами, вкладниками, покупцями й можуть виконувати функції будь-якого іншого учасника інвестиційної діяльності, тобто вкладати капітал, купувати цінні папери, виконувати функції товаровиробників, проектувальників, підрядників, замовників і забудовників [8].

Неоднозначність визначення поняття економічної категорії «інноваційна діяльність» ускладнює розуміння даної категорії як і те, що немає єдиної думки щодо її тлумачення.

Згідно з твердженням Майорової Т.В., яке наближене до положень

Закону України «Про інноваційну діяльність», «інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів та послуг» [9].

Отже, вона повинна вмещувати в собі:

- процес випуску та розповсюдження нових різновидів техніки і технологій;
- прогресивні міжгалузеві структурні зрушення;
- реалізацію довгострокових науково-технічних програм з тривалими термінами окупності витрат;
- фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані виробничих сил країни;
- розробку і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, спрямованих на покращення соціального стану населення, екологічної ситуації тощо.

Покропивний С. та Завлін П.Н., визначають інноваційну діяльність – як «процес, що спрямований на реалізацію результатів наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новостворений або ж удосконалений старий продукт, реалізований на ринку, у новий чи удосконалений технологічний процес, використаний у практичній діяльності, а також пов'язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки» [10].

Результатом інноваційного процесу є нововведення. Інноваційний процес є не тільки впровадженням чогось нового – це зміни в змісті, умовах, засобах, методах і формах організації виробничого й управлінського процесів, що:

- несуть собою новизну;
- володіють потенціалом підвищення ефективності процесів у цілому або їхніх частинах;
- здатні дати довгостроковий корисний ефект, що виправдує витрати зусиль і засобів на впровадження нововведення;
- узгоджуються з іншими нововведеннями [11].

В залежності від того як організований інноваційний процес залежить якість реалізованих нововведень.

Інновації характеризуються вищим технологічним рівнем, кращими споживчими якостями товарів або послуг, у порівнянні із попереднім продуктом.

Основні об'єкти інноваційної діяльності – інтелектуальні продукти, новітні знання, програми і проекти, виробничі процеси і обладнання, інфраструктура виробничого процесу, обладнання, організаційні рішення адміністративного, комерційного, виробничого характеру, які значно покращують структуру і якість виробництва, соціальної сфери, сировина, способи її видобутку чи переробки, збутовий механізм, механізми формування споживчого ринку.

Суб'єктами інноваційної діяльності виступають юридичні або фізичні особи України, фізичні і юридичні особи-іноземці, особи без громадянства, об'єднання осіб, що провадять в Україні інноваційну діяльність, залучають інтелектуальні або майнові цінності, вкладають кошти (власні або запозичені) в реалізацію інноваційних проектів в Україні [12].

Різноманітні підходи тлумачення поняття «інноваційна діяльність» призвели до виникнення різних підходів до визначення інноваційно-інвестиційної діяльності як економічної категорії.

Згідно із процесним підходом Загорної Т.О., до визначення поняття «інноваційної діяльності», «інноваційно-інвестиційна діяльність – це процес реалізації результатів інтелектуальної праці в різних видах майнових та інтелектуальних цінностей, які мають грошову оцінку та вкладені в об'єкти підприємницької та іншої діяльності, в результаті якої формується прибуток або інший соціально-економічний ефект» [13].

Визначити зміст категорії «інноваційно-інвестиційна діяльність» можна виокремлюючи такі її особливості:

– інноваційно-інвестиційна діяльність – є економічною категорією, яка спрямована на одержання прибутку, адже для цього залучаються економічні

суб'єкти та об'єкти – підприємства, держава, заощадження фізичних та юридичних осіб;

– соціальна категорія, адже орієнтована не тільки на одержання прибутку, а також на задоволення соціальних потреб, наприклад, підвищення рівня та якості життя;

– правова категорія, суб'єкти та об'єкти інноваційно-інвестиційної діяльності розвиваються за законами та правовими актами України, а держава виконує функції керування та регулювання процесів цього розвитку;

– залежність інвестицій та інновацій проявляється у їхньому тісному взаємозв'язку. Інвестиції виступають ресурсом відтворення капіталу як цінності, що генерує потік доходу і реалізує своє призначення лише через матеріалізацію в інноваціях.

На основі проведеного дослідження та для надання більш повної характеристики категорії «інноваційно-інвестиційна діяльність» (рис.1.1.) проведемо порівняльний аналіз понять «інноваційна діяльність» та «інвестиційна діяльність» (табл. 1.1).

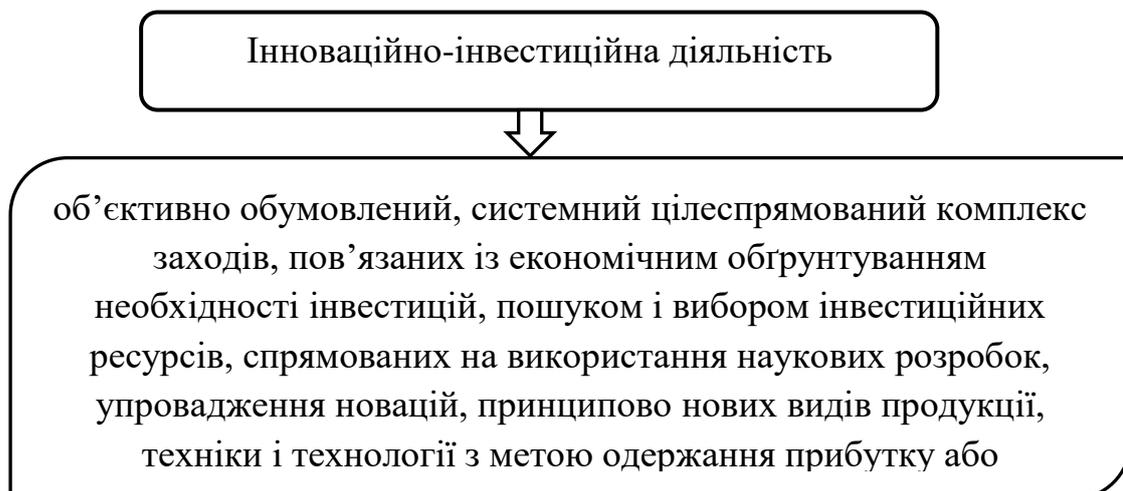

Рис. 1.1. Визначення категорії «інноваційно-інвестиційна діяльність»

Таблиця 1.1

Спільні та відмінні риси понять «інвестиційна діяльність» та
«інноваційна діяльність»

Інвестиційна діяльність	Інноваційна діяльність
Спільні риси:	
<ul style="list-style-type: none"> – Спрямованість на отримання результату, одержання доходу або іншого соціально-економічного ефекту. – Правова основа – функціями держави виступає регулювання та керування процесами розвитку, суб'єкти та об'єкти інвестиційно-інноваційної діяльності розвиваються згідно законів та правових актів України. – Системна категорія – потребує системного підходу в управлінні та показує певні процеси; – Термін вкладання коштів проект характеризується різною тривалістю. 	
Відмінні риси:	
<p>Вкладення коштів у розвинені (традиційні) сфери діяльності</p> <p>У кризові періоди діяльність обмежується</p> <p>Вкладення коштів не завжди пов'язане з нарощенням основного капіталу</p> <p>Інвестиції без інновацій обмежені в часі та обсягах</p> <p>Здійснюється при мінімальних ризиках</p> <p>Низький або середній рівень прибутковості</p>	<p>Впровадження проектів у сфери діяльності різні за рівнем розвитку</p> <p>Сприяє подоланню кризового етапу в діяльності підприємства</p> <p>Забезпечує оновлення та приріст основного капіталу</p> <p>Впровадження інновацій збільшує потреби в інвестиціях</p> <p>Генерує високий рівень ризику не виконання проекту та втрати інвестованих коштів</p> <p>В умовах успішної реалізації - надприбуток</p>

Як інноваційна, так і інвестиційна діяльність мають в основі один мотив: необхідність поповнення ресурсів суб'єкта (інвестора) для підтримання наявного стану або розвитку в зовнішньому середовищі.

Реалізується цей мотив через пошук і встановлення зв'язку з об'єктом (реальним або ще не створеним), який спроможний, на думку інвестора, забезпечити його необхідними ресурсами. Тому інноваційно-інвестиційний процес можна визначити як діяльність суб'єктів: окремих осіб, корпорацій, інших інституційних об'єднань, спрямованих на пошук, зміну або створення об'єктів, здатних забезпечити ресурсами, необхідними для підтримання стану динамічної рівноваги із зовнішнім середовищем або розвитку.

Інноваційно-інвестиційний процес задовольняє всі основні ознаки системного утворення і є системним об'єктом. Це свідчить про те, що:

– інноваційні процеси необхідно аналізувати, оцінювати, прогнозувати, управляти ними тільки в нерозривному зв'язку з інвестиційними;

– основним системотвірним чинником в інвестиційно-інноваційному процесі є інформація.

Якщо інформаційне середовище буде слабким, то вести мову про системність інноваційно-інвестиційного процесу некоректно. У цьому випадку порушується зв'язок між його рівнями і спостерігається ситуація, коли окремі компоненти розвиваються незалежними траєкторіями, нерідко всупереч один одному. Значною мірою така ситуація спостерігається в Україні та інших постсоціалістичних країнах, де за інерцією наука розвивається своїм шляхом, технології – своїм, а ринок потребує третього. Така різновекторність отримана певною мірою в спадок від планової економіки, коли інформаційні зв'язки між виробництвом, технологічним знанням і наукою були підмінені директивними вказівками й планами. Сьогодні необхідно не стільки збільшити фінансування фундаментальної науки та прикладних досліджень, як налагодити дієві інформаційні зв'язки між різними рівнями інвестиційно-інноваційного процесу і зробити цей процес справді системним явищем.

Оскільки інвестиції – важливий ресурс для успішного створення і освоєння інновацій, на кожному підприємстві для забезпечення цієї умови необхідно створювати раціональну, ефективну й обґрунтовану систему фінансування. Практика показує, що саме від своєчасності фінансування багато в чому залежить ефективність інноваційної діяльності підприємств. На кожній стадії інноваційного процесу потрібно мати певний обсяг інвестиційних ресурсів. Важливі також наявність єдиного контуру управління і замкненість фінансового циклу (рис. 1.2) [14].

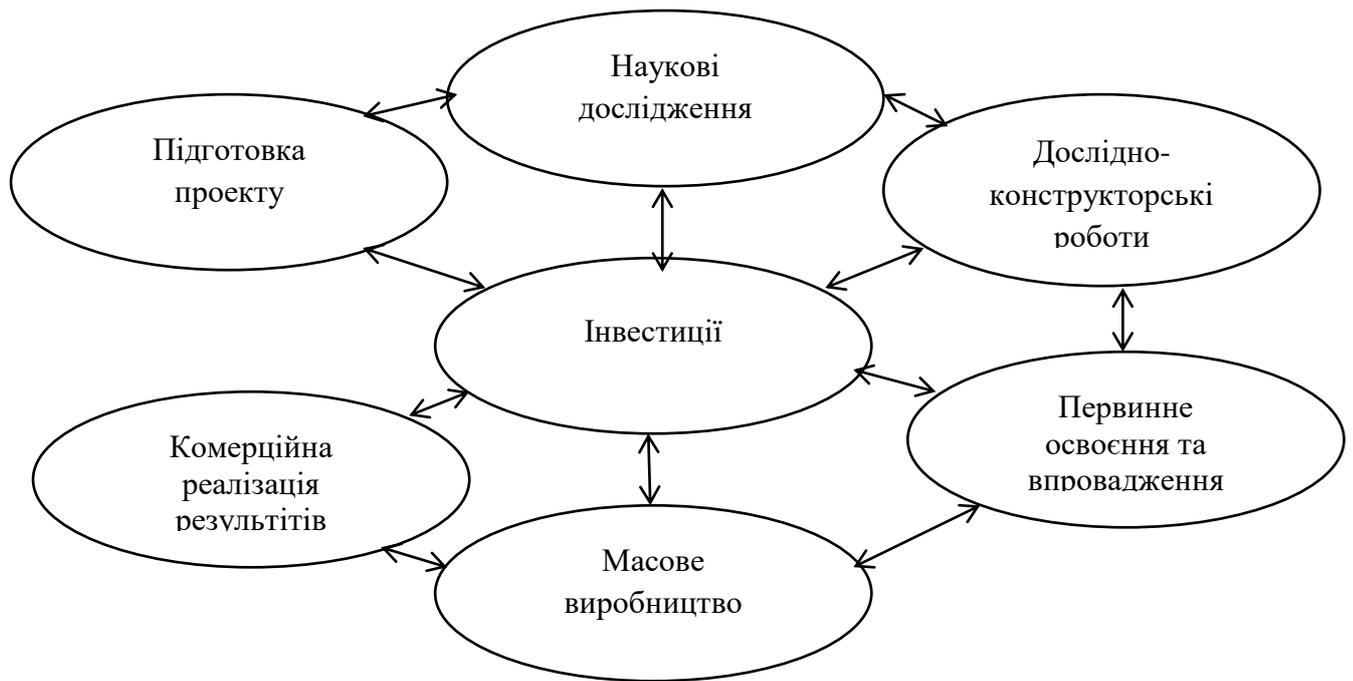

Рис. 1.2. Взаємозв'язок інноваційної та інвестиційної діяльності підприємства

Основними особливостями аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності є такі:

1. Кількість показників. При аналізі інноваційно-інвестиційної діяльності доцільно використовувати, на відміну від більшості інших розділів економічного аналізу, невелику кількість показників, оскільки наслідком застосування складної системи показників є величезні витрати робочого часу на збір інформації для розрахунків величин, які в кінцевому підсумку виявляються незручними для інтерпретації. Що більш зрозумілі й практичні показники ефективності інновацій, то більше є шансів встановити розумні значення цільових величин і розробити грамотні стратегії для їхнього досягнення.

2. Актуальність розрахунків. В умовах економічної нестабільності аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності, на відміну від інших розділів економічного аналізу, створює об'єктивну базу даних для прийняття

управлінських рішень, що, без сумніву, сприяє зниженню ризиків інноваційно-інвестиційних проектів.

3. Більшість інноваційно-інвестиційних проектів є довготерміновими і тому потребують нових підходів до оцінки їх ефективності, зокрема з урахуванням ситуаційного підходу та ін.

4. Аналіз ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності допомагає обґрунтовано розподіляти ресурси між корпоративною системою управління ідеями та інноваційними ініціативами.

1.2. Види, форми та джерела інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств

Розбудова моделі інноваційного розвитку національної економіки, становлення та функціонування інноваційного підприємництва вирішальним чином залежать від наявності внутрішніх і зовнішніх джерел інвестування, залучення значних і довгострокових інвестицій у наукомісткі високотехнологічні виробництва. Саме цим визначається важливість дослідження інвестиційної складової розвитку інноваційного підприємництва, її впливу на активізацію інноваційної діяльності в Україні, підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки на засадах збільшення платоспроможного попиту на інновації з боку підприємницьких структур галузей промисловості.

Згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність» (ст. 10), передбачено, що інвестиційна діяльність може здійснюватись за рахунок:

- власних фінансових ресурсів інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);
- позичкових фінансових коштів інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);

– залучених фінансових коштів інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб);

– бюджетних інвестиційних асигнувань; безоплатних та благодійних внесків, пожертв організацій, підприємств і громадян [13].

Закон України «Про інвестиційну діяльність» розглядає лише фінансову складову джерел формування інвестиційних ресурсів.

Фінансування інноваційної сфери має складну структуру й охоплює форми, джерела та ефективність фінансування інновацій, інструменти акумуляції грошових коштів та їх вкладення у проекти і контроль за ними [15].

В науковій економічній літературі [16,17] узагальнено класифікацію джерел інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності за такими ознаками: за відносинами власності; за видами власності; за рівнями власників (рис.1.3).

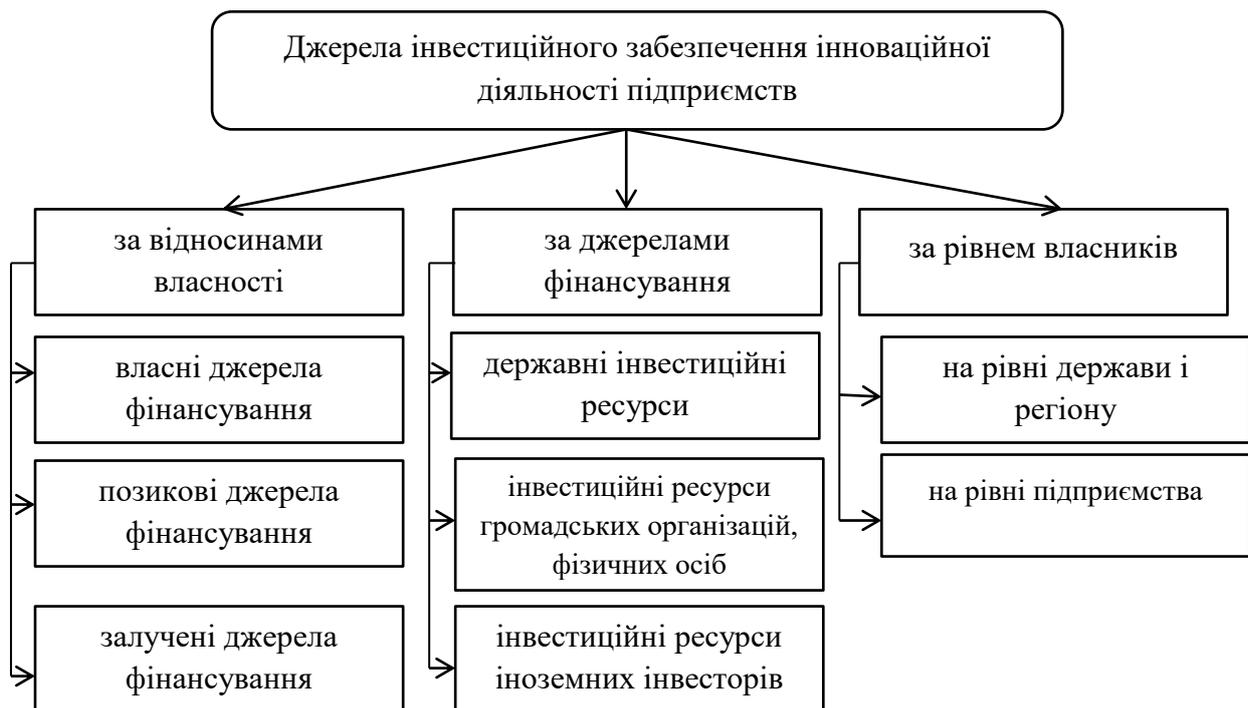

Рис. 1.3. Джерела інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств

За відносинами власності виділяють власні джерела фінансування, тобто ті якими підприємство користується і розпоряджається на правах власності, а

також позикові і залучені, якими суб'єкт господарювання користується і розпоряджається на будь-яких інших умовах, але які за правом власності йому не належать.

За видами власності джерела фінансування інноваційної діяльності поділяються на:

– державні інвестиційні ресурси (бюджетні кошти, кошти позабюджетних фондів, державні позики, пакети акцій та інші основні й оборотні фонди, майно державної власності);

– інвестиційні ресурси, у тому числі фінансові ресурси суб'єктів господарювання, громадських організацій, фізичних осіб, у тому числі іноземних інвесторів і т.д. Ці інвестиційні ресурси включають власні і залучені кошти підприємств, кредитні ресурси комерційних банків, інших фінансово-кредитних організацій та спеціально уповноважених урядом інвестиційних банків, а також інвестиційні ресурси колективних інвесторів, у тому числі інвестиційних фондів і компаній, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів та ін.

– інвестиційні ресурси іноземних інвесторів, зокрема іноземних держав, міжнародних фінансових та інвестиційних інститутів, окремих організацій, інституціональних інвесторів, банків та кредитних установ.

Джерела фінансування поділяються також за рівнями власників.

На рівні держави і регіонів джерелами фінансування інноваційної діяльності є:

– власні кошти бюджетів і позабюджетних фондів,
– залучені кошти державної кредитно-банківської і страхової систем,
– позикові кошти у вигляді зовнішнього (міжнародних запозичень) і внутрішнього державного боргу (державних облігаційних та інших позик).

На рівні підприємства джерелами фінансування інноваційної діяльності є:

– власні кошти (прибуток, амортизаційні відрахування, страхові відшкодування, нематеріальні активи, тимчасово вільні основні і оборотні кошти та ін.);

– залучені кошти, отримані від продажу акцій, а також внески, цільові надходження та ін.;

– позикові кошти у вигляді бюджетних, банківських і комерційних кредитів наданих на відсотковій і безвідсотковій, зворотній та безоплатній основі.

Вибір конкретних джерел інвестиційного забезпечення, порядок їх залучення для здійснення інноваційної діяльності безпосередньо пов'язаний з існуючим в країні механізмом їхнього формування і використання.

Враховуючи, що інвестиційні ресурси – всі види економічних ресурсів, що залучаються з метою вкладення в об'єкти інвестування, то доцільно запропонувати виділяти фінансові і нефінансові джерела формування інвестиційних ресурсів.

До фінансових джерел необхідно включити грошові кошти, що використовуються для формування фінансових ресурсів у процесі інвестування, а до нефінансових – всі інші цінності.

Інвестиційні ресурси, які залучаються до інноваційної діяльності, внаслідок її специфічності мають бути орієнтовані на довгострокові результати, враховувати підвищений ризик, непередбачувані результати й одночасно потенційно високі прибутки.

При формуванні структури інвестиційних джерел, що будуть використовуватися інноваційним підприємством, обов'язковим є врахування виду інновацій, типу підприємства за виконуваною інноваційною діяльністю, країни розміщення, кон'юнктури ринку та інших факторів.

Вибір джерел фінансування вирішується із врахуванням багатьох факторів: вартості залученого капіталу, ефективності його віддачі, співвідношення власного і позикового капіталів, що визначає рівень незалежності підприємства, ризику, що виникає при використанні того чи іншого джерела, а також економічних інтересів інвесторів [18].

Таким чином, джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності є:

1) кошти Державного бюджету України;

2) кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету Автономної Республіки Крим;

3) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;

4) власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;

5) кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб;

б) інші джерела, не заборонені законодавством України [19].

Згідно з Господарським кодексом України [20], формами інвестування інноваційної діяльності є:

– державне (комунальне) інвестування, що здійснюється органами державної влади або органами місцевого самоврядування за рахунок бюджетних коштів та інших коштів відповідно до закону;

– комерційне інвестування, що здійснюється суб'єктами господарювання за рахунок власних або позичкових коштів з метою розвитку бази підприємництва;

– соціальне інвестування, що здійснюється в об'єкти соціальної сфери та інших невиробничих сфер;

– іноземне інвестування, що здійснюється іноземними юридичними особами або іноземцями, а також іншими державами;

– спільне інвестування, що здійснюється суб'єктами України разом з іноземними юридичними особами чи іноземцями.

Оскільки, інноваційна діяльність визнається однією з форм інвестування [21], а також враховуючи зазначені вище чинники і сукупність критеріїв (джерела фінансування; суб'єкти інвестування; об'єкти інвестування та/або його спрямування – отримання прибутку або досягнення іншого соціального ефекту) основними формами інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в сучасних умовах є: державне інвестування (бюджетне); самофінансування (за рахунок власних інвестиційних ресурсів суб'єктів господарської діяльності); кредитне інвестування (за рахунок

позикових джерел коштів); інвестиційне та венчурне фінансування (за рахунок залучених ресурсів); нетрадиційні джерела інвестування; змішане інвестування.

Державне фінансування інноваційної діяльності відбувається через фінансування наукової та науково-технічної діяльності і підтримку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання за рахунок коштів бюджету та позабюджетних цільових фондів. Його питома вага в структурі джерел фінансування є незначною [22].

Самофінансування як спосіб фінансування інноваційної діяльності передбачає збільшення частки власних джерел інвестиційних ресурсів у фінансуванні інноваційних проектів підприємств. У країнах з розвинутою ринковою економікою рівень самофінансування вважається високим, якщо питома вага власних джерел досягає 60% і більше від загального обсягу фінансування інноваційних витрат [23].

Найбільш вагомим джерелом інвестування інноваційної діяльності є власні фінансові ресурси суб'єктів господарської діяльності, оскільки їх використання порівняно з іншими джерелами має певні переваги. Зокрема, це – простота, швидкість залучення, та те, що під час їх використання підприємство не несе додаткових витрат (сплати позикового відсотка), що, своєю чергою, сприяє фінансовій стійкості та забезпеченню платоспроможності, а також те, що управління зберігається в руках керівників підприємства.

Поряд із власними джерелами інвестування інноваційної діяльності важлива роль належить позиковим коштам, до яких можна віднести банківський кредит, кредити небанківських фінансово-кредитних установ, кредити міжнародних організацій, а також прямі й портфельні інвестиції, за рахунок яких здійснюється механізм кредитного фінансування інноваційної діяльності [24].

Поруч з традиційними банківськими технологіями – кредитами, необхідно ширше застосовувати нетрадиційні способи фінансування інноваційних проектів – франчайзинг, лізинг, факторинг, форфейтинг. Все це створюватиме необхідні умови для переміщення доходів з низькотехнологічних

сегментів економіки у високотехнологічні та сприятиме переходу до моделі інноваційного розвитку національної економіки.

З метою здійснення інноваційної діяльності підприємств можуть використовуватися кошти як вітчизняних, так й іноземних інвесторів. У країнах, що розвиваються, та у перехідних економіках саме іноземні інвестиції вважаються важливим джерелом організаційних і технічних інновацій. Втім, обсяги іноземних інвестицій, що надходять в Україну, залишаються низькими, а їх структура не дає змоги сподіватись на їхній інноваційний характер у зв'язку з нестабільною політичною ситуацією та недосконалим податковим законодавством. Отже, основною складовою інвестування виробництва повинні стати саме вітчизняні інвестиції, за якими, у разі здійснення успішної інвестиційної політики, в Україну прийдуть й іноземні інвестори.

1.3. Основні методика аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

У процесі аналізу та оцінки інноваційно-інвестиційних проектів доцільно виділити його як окремий розділ комплексного економічного аналізу, оскільки аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності як напрям практичної діяльності повністю новий. Використання різних методик, прийомів і показників аналізу інновацій та інвестицій є загальноприйнятим у банківській, фондовій чи підприємницькій діяльності. Однак це ще не свідчить про завершеність розроблення теоретико-методологічних основ аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності як окремого напрямку.

Взаємозв'язок й обґрунтування ступеня залежності між аналізом інвестицій та інновацій у межах єдиного аналізу рекомендується виявляти з використанням таких кваліфікаційних ознак, як мета, об'єкти, суб'єкти, види та інформаційна база аналізу, користувачі інформацією, тривалість аналітичних заходів, застосування методів і прийомів аналізу. З одного боку, відмінність у визначенні мети, об'єктів і певною мірою суб'єктів аналізу, а також у

тривалості й масштабах проведення аналітичних заходів дають підстави виділяти порівняно самостійні напрямки аналізу: аналіз інвестицій і аналіз інновацій. З іншого боку, йдеться про взаємопов'язані економічні явища, які об'єднані в загальному процесі, й, окрім того, подібність інформаційної бази аналізу, користувачів інформації, його видів, основних підходів до організації і методики об'єднують ці два напрями в межах єдиної концепції розуміння сутності та змісту аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності. Організаційно-методичними основами будь-якого дослідження є вхідні положення конкретної науки або її результати, отримані на основі досліджень, їх наукове обґрунтування, системність і комплектність аналітичних заходів, доцільність та оптимальність для прийняття раціональних управлінських рішень, оперативність отримання вихідних аналітичних даних, кількісна визначеність, варіантність, зіставність результатів аналізу.

Комплексний аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства охоплює п'ять етапів аналізу, функціонально пов'язаних між собою (рис.1.4).

Перший та другий етапи інтегровані в процес формування стратегічної політики підприємства на основі аналізу факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ. На цих етапах аналізують можливі варіанти розвитку підприємства та визначають його можливості, потреби в інвестиціях, шукають можливі альтернативи інвестування [26]. Водночас оцінюють роль власного капіталу у формуванні й розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу. Потім аналізують вплив основних техніко-економічних факторів на зміну структури інноваційно-інвестиційного потенціалу упродовж звітного періоду порівняно з попереднім та виявляють внутрішньогосподарські резерви зростання інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства.

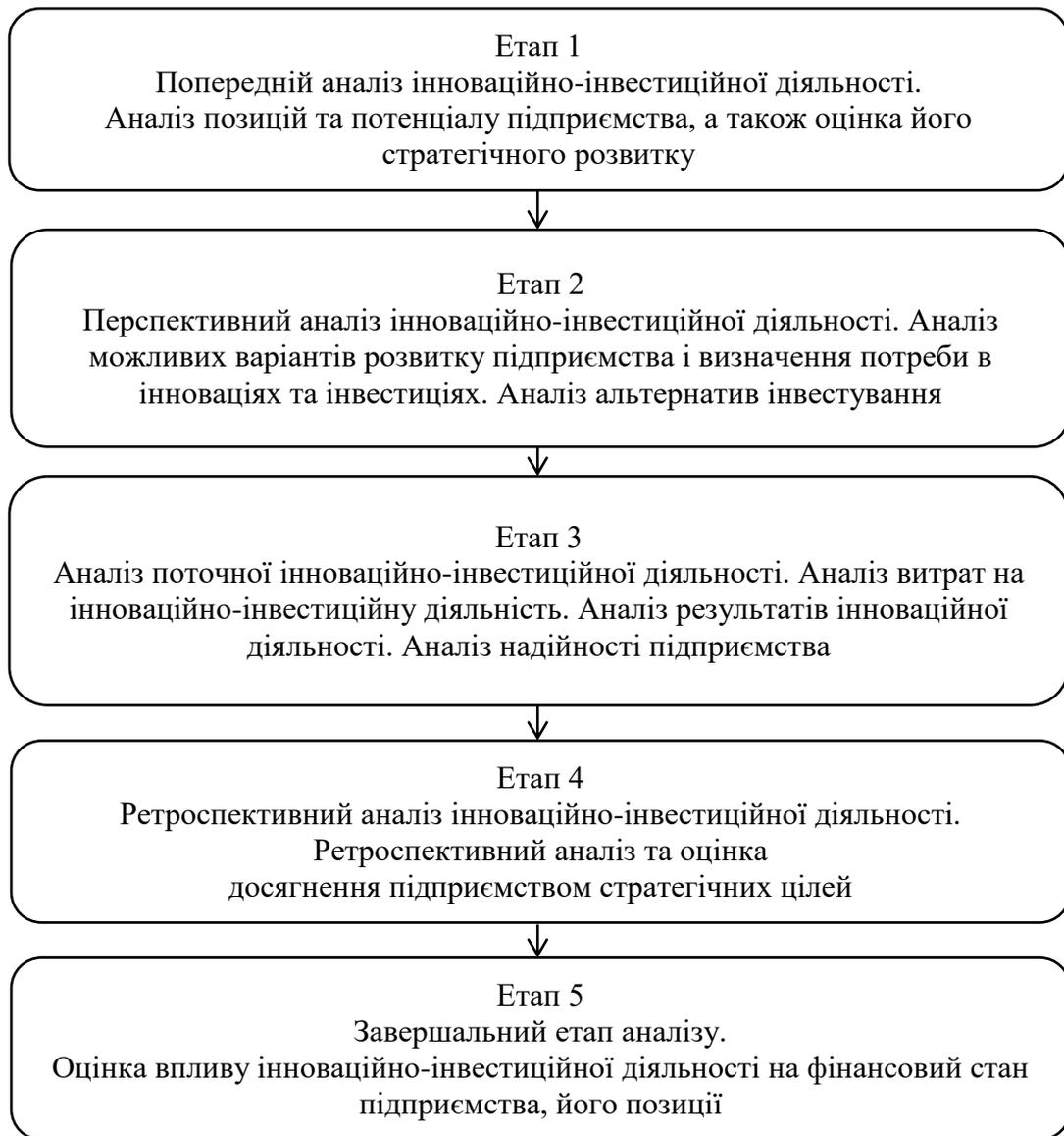

Рис. 1.4. Етапи комплексного аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств [25]

На третьому етапі здійснюють оперативний аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності, що має такі

складові:

- аналіз поточної інноваційно-інвестиційної діяльності;
- аналіз результативності інвестиційно-інноваційної діяльності;
- аналіз витрат на інноваційно-інвестиційну діяльність;
- аналіз надійності підприємства.

У процесі аналізу поточної інноваційно-інвестиційної діяльності розраховують показники її ефективності: просту норму прибутку на акціонерний капітал, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт використання витрат підприємства на інноваційну діяльність, коефіцієнт співвідношення придбаних і самостійно розроблених інновацій тощо й аналізують поточні витрати на НДДКР, придбання нематеріальних активів і основних засобів на основі динаміки зміни величини витрат на інноваційну діяльність та кількості інвестиційно-інноваційних проектів, що перебувають у розробці підприємства, у звітному періоді порівняно з попереднім. Проводять факторний аналіз та виявляють внутрішні резерви підвищення інноваційно-інвестиційної активності підприємства.

На першому етапі визначають результативність інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства за допомогою розрахунку відповідних показників (коефіцієнт збалансованості грошових потоків, показник частки прибутку від інноваційної діяльності в загальному обсязі прибутку підприємства та ін.).

Аналізують динаміку показників порівняно з попередніми періодами, оцінюють ефективність реалізованих підприємством інновацій та їхнього впливу на показники ефективності функціонування підприємства, водночас виявляють можливі резерви поліпшення цих показників.

Наступний етап – аналіз надійності підприємства, а саме – фінансових результатів підприємства, деталізований аналіз за його підсистемами (у т. ч. інвестиційно-інноваційної підсистеми) й аналіз загальних вхідних, вихідних грошових потоків. Також здійснюють факторний аналіз впливу ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності на рівень надійності підприємства, на рівень його платоспроможності, рентабельності, ділової активності, ліквідності балансу тощо.

Етап ретроспективного аналізу необхідний для формування інформаційної бази і створення передумов для стратегічного управління. Він

охоплює оцінку кількісних та якісних показників, що відображають ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.

На завершальному етапі аналізують причини, які стримують інноваційно-інвестиційний розвиток, і це дає змогу розробити заходи для подальшого розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності; підбиваються підсумки інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства порівняно з попереднім періодом.

Також в економічній літературі існують і інші методи аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, проте існуючі методи не завжди враховують специфіку агропромислового виробництва, що ускладнює їх використання для оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Тому при розробці системи аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності на сільськогосподарських підприємствах важливим є врахування специфічних особливостей підприємств даної сфери [27,28]. Зокрема залежність виробництва від природнокліматичних умов та безпосередню пов'язаність з живими організмами, довгого терміну розробки інновацій та окупності інвестицій, високий рівень та специфіку ризиків інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. На нашу думку, система аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності, повинна включати в себе:

1. Аналіз показників фінансового стану підприємства, зокрема показники ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та фінансової стабільності підприємства, що дозволяє виявити на скільки підприємство є інвестиційно привабливим та на скільки воно здатне забезпечувати реалізацію інноваційно-інвестиційних проектів;

2. Аналіз показників виробничої діяльності підприємства, зокрема норму прибутку, рівень рентабельності виробництва для виявлення необхідності та здатності підприємства здійснювати інноваційно-інвестиційну діяльність;

3. SWOT – аналіз інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, що дозволить виявити основні фактори, що впливають на дану діяльність на підприємстві;

4. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства, який включає визначення показників чистого дисконтованого доходу, коефіцієнт дисконтування, індексу рентабельності інвестицій, терміну окупності інвестицій, коефіцієнтів фінансової автономності інвестиційних проектів, коефіцієнтів результативності інвестиційної діяльності, які дозволять оцінити поточний стан інвестиційної діяльності підприємства та резерви підвищення ефективності даної діяльності на підприємстві;

5. Аналіз інноваційної діяльності підприємства, який включає визначення показників фінансової автономності інноваційних проектів, терміну окупності інвестицій, спрямованих на реалізацію інноваційних проектів, коефіцієнт ефективності інвестицій підприємства в інноваційну діяльність, показник частки прибутку від інноваційної діяльності, що дозволяють зробити оцінку поточного стану інноваційної діяльності підприємства, забезпеченість інноваційної діяльності інвестиційними ресурсами та виявити резерви підвищення ефективності даної діяльності.

Інноваційно-інвестиційна діяльність на разі є важливою умовою зростання та розвитку як країни загалом, так і кожного окремого підприємства. Для дослідження стану та потенціалу розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств використовують інноваційно-інвестиційний аналіз [29]. В економічній літературі існує багато методичних підходів до аналізу інноваційної та інвестиційної діяльності, на основі яких можна виявити взаємозв'язок між інноваційною та інвестиційною діяльністю. Проте не всі з цих методів доцільно використовувати в практичній діяльності тому, що більшість з них не враховують специфіку виробництва, є складними у застосуванні та потребують суттєвих витрат часу та коштів. Тому на підприємствах для повного аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності доцільно використовувати систему комплексного аналізу, яка включає в себе

аналіз фінансового стану підприємства, аналіз виробничої діяльності підприємства, SWOT – аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності, аналіз показників інвестиційної діяльності підприємства та аналіз показників інноваційної діяльності підприємства, що дозволить дослідити поточний стан підприємства та стан інноваційно-інвестиційної діяльності, фактори, що безпосередньо впливають на інноваційно-інвестиційну діяльність підприємства та виявити резерви підвищення економічної ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Характерною рисою проведення модифікованого SWOT-аналізу є компонування результату аналізу як цілісного напрямку розвитку підприємства. Підприємство при цьому розглядається як цілісний «організм», і фактори зовнішнього та внутрішнього впливу діють на нього одночасно та неперервно. Ряд авторів у своїх працях зазначають, що некоректно враховувати вплив одних чи інших факторів окремо від інших [30-34].

Саме тому в сучасних умовах розвитку промислових підприємств та інших суб'єктів господарювання необхідно проводити інтегровані види аналізу, які дозволять визначити комплексний вплив факторів.

На практиці методика модифікованого SWOT-аналізу застосовується найчастіше в рамках визначення напрямку стратегічного розвитку підприємства. Такий аналіз дозволяє визначитись із стратегічними рішеннями в цілому по підприємству та врахувати всі особливості його поточного стану.

Доцільність застосування такого методу оцінки факторів середовища розвитку підприємства зазначаються у працях багатьох авторів, більш того визначається необхідність використання такого методу, як основи прогнозів та розробки стратегічних планів та одного із напрямів антикризового управління [22]. Однак використання методики модифікованого SWOT-аналізу при плануванні інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства розглянуте недостатньо [35].

В рамках передпланової оцінки ефективності інноваційно-інвестиційних проектів на промислових підприємствах автором пропонується проведення

модифікованого SWOT-аналізу, який дасть змогу визначити життєстійкість інвестиційно-інноваційних проектів, що представляються для розгляду керівництву підприємств. Така оцінка дасть змогу визначити залежність проектів від зовнішніх та внутрішніх умов його розвитку та реалізації, а також стане основою для оцінки їх чутливості до змін ряду факторів. Це дасть змогу розробити заходи зі зниження чутливості проекту до негативного впливу [36,37]. Використання методу SWOT-аналізу в ході реалізації передпланової оцінки ефективності інноваційно-інвестиційних проектів буде включати в себе три етапи:

- 1-й етап. Аналіз зовнішнього середовища: погроз та можливостей та визначення їх кількості.
- 2-й етап. Аналіз внутрішнього середовища: сильних та слабких сторін та визначення їх кількості.
- 3-й етап. Оцінка впливу зовнішнього середовища на внутрішнє середовище проекту та визначення потенційного напрямку розвитку інвестиційно-інноваційних проектів залежно від ступеня їх впливу [36,37].

Алгоритм кожного етапу стосовно інноваційно-інвестиційних проектів (ІІІ) представлено у табл. 1.2.

Саме на 3-му етапі буде визначатись напрям (вектор) розвитку ІІІ, зважаючи на який буде отримана можливість оцінити ступінь ризикованості проекту та визначити рівень доопрацювання його для нейтралізації виявлених негативних факторів впливу. Реалізація такого механізму проведення SWOT-аналізу дасть змогу визначити перспективи та реальні можливості впровадження інвестиційно-інноваційного проекту для підприємства у сучасному ринковому середовищі. Необхідно також врахувати, що для кожної галузі перелік факторів може бути стандартизованим, але одночасно така методика проведення оцінки дає змогу змінювати набір факторів залежно від зміни реальних умов господарювання.

Таблиця 1.2

Загальний алгоритм реалізації модифікованого SWOT – аналізу

I. Алгоритм аналізу зовнішнього середовища інноваційно-інвестиційних проектів	
1	Формування переліку факторів внутрішнього середовища, які впливають на реалізацію ІП. Групування їх на Сили (позитивного впливу) та Слабкості (негативного впливу)
2	Оцінка ступеня впливу кожного із визначених факторів (Свпл) залежно від важливості для конкретного проекту за шкалою: Висока ступінь впливу — 3 бали. Середня ступінь впливу — 2 бали. Низька ступінь впливу — 1 бал
3	Визначення вірогідності настання кожного з визначених зовнішніх факторів (Внаст) за шкалою: Найвірогідніше — 100 %. Висока ступінь вірогідності — 75 %. Середня ступінь вірогідності — 50 %. Низька ступінь вірогідності — 25 %. Дуже мала ступінь вірогідності — 10 %
4	Визначення коефіцієнтів впливу зовнішніх факторів
II. Алгоритм аналізу внутрішнього середовища ІП	
1	Формування переліку факторів внутрішнього середовища, які впливають на реалізацію ІП. Групування їх на Сили (позитивного впливу) та Слабкості (негативного впливу)
2	Групування факторів кожної категорії відповідно до напрямку впливу на ІП для їх комплексної оцінки: виробнича сфера; кадрове забезпечення; фінанси та інвестиції; інновації та НДР; ринковий потенціал
3	Визначення механізму впливу факторів за допомогою побудування графу внутрішнього середовища ІП
4	Визначення кількості взаємозв'язків між факторами для оцінки ступеня впливу кожного з визначених факторів. Фактор з максимальною кількістю зв'язків визначатиме коефіцієнт максимального впливу ($K_{\text{макс.впл.}}$)
5	Визначення вагових коефіцієнтів внутрішніх факторів
6	Визначення наявного впливу кожного з визначених внутрішніх факторів (Внаявн.) за шкалою: Відмінно — +3. Незадовільно — 2. Добре — +2. Вплив відсутній — 3. Задовільно — 0
7	Визначення коефіцієнтів впливу внутрішніх факторів
III. Алгоритм побудування зведеної SWOT-матриці та визначення вектора спрямованості розвитку ІП	
1	Визначення середньої оцінки для усіх визначених категорій факторів: Погрози; Можливості; Сильні сторони; Слабкості
2	Будуємо SWOT - матрицю в системі координат: вісь X — зовнішнє середовище; вісь Y — внутрішнє
3	Визначення вектора спрямованості: — по осі X координата вектора визначається як сума середніх оцінок Можливостей та Погроз (з від'ємним знаком); — по осі Y координата — це сума середнього балу Сильних сторін та Слабкостей (з від'ємним знаком)
4	Проведення оцінки визначеного вектора спрямованості розвитку ІП

Підсумовуючи слід зазначити, що інновації та інвестиції тісно пов'язані між собою та не можуть функціонувати одна без одної. В результаті проведеного дослідження було сформовано визначення економічних категорій «інвестиційна діяльність» та «інноваційна діяльність», досліджено їх взаємозв'язок та відмінності, визначені основні принципи здійснення інвестиційно-інноваційної діяльності. Проведений аналіз та порівняння цих двох категорій дає змогу стверджувати, що дуже велику роль у стимулюванні інвестиційно-інноваційної діяльності відіграє держава та державна політика у цій сфері, оскільки вона, по-перше, формує правові засади ведення інвестиційно-інноваційної діяльності, а по-друге, може впливати на зниження ризиковості впровадження інновацій.

Стосовно джерел фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності, то слід зазначити, що вони можуть бути різні. Так, можуть використовуватися кошти як вітчизняних, так й іноземних інвесторів. У країнах, що розвиваються, та у перехідних економіках саме іноземні інвестиції вважаються важливим джерелом організаційних і технічних інновацій. На сьогодні, основною складовою інвестування виробництва є вітчизняні інвестиції.

Щодо аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності, то в ході аналізу встановлено, що можуть бути використані різні методики.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО ІМЕНІ ДЕКАБРИСТІВ ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ»

2.1. Аналіз господарської діяльності підприємства та його фінансових показників

Державне підприємство «Дослідне господарство імені Декабристів Інституту свинарства і агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук України засноване і розташоване у селі Декабристи Миргородського району Полтавської області. З районним і обласним центрами підприємство зв'язане шосейними шляхами. Дане підприємство віддалене від районного центру м.Миргород на 32 км, від обласного центру м. Полтава -120 км. Найближча залізнична станція знаходиться в м.Миргород – 33 км [50].

Юридична адреса підприємства: вул.Миру, 10 с Великий Байрак, Миргородський район, Полтавська область, Україна, 37644. Форма власності державне підприємство.

Підприємство зареєстроване рішенням Миргородської районної державної адміністрації 10 червня 1998 року.

Метою діяльності є отримання прибутку за рахунок виробничої та підприємницької діяльності [50].

Предмет діяльності :

Підприємство створене для забезпечення виробництва високоякісної та екологічно-безпечної продукції сільського господарства, її переробки, зберігання та реалізації, з використанням передового досвіду вітчизняної та закордонної аграрної науки і новітніх енергозберігаючих, екобезпечних технологій, та по інших напрямках діяльності [50].

Предметом діяльності підприємства є:

– виробництво та зберігання продукції сільського господарства (продукції харчування, продовольства і сировини рослинного та тваринного походження);

– реалізація виробленої продукції.

Структура виробництва – рослинництво та тваринництво.

Спеціалізація – вирощування зернових та технічних культур.

ДП «ДГ імені Декабристів» належить до східного агрогрунтового району Лісостепової зони, а отже, знаходиться в умовах, сприятливих для виробництва сільськогосподарської продукції. Рельєф території господарства рівнинний, що сприяє розвитку рослинництва. Природно-кліматичні умови сприятливі для виробництва продукції рослинництва.

Ґрунти господарства чорноземи типові малогумусні та чорноземи сильреградовані. Вміст в одному шарі: гумус -3,24%, азот, що легко гідролізується - 120,4, рухомий фосфор -175,2, обмінний калій - 191,8. Кислотність обмінна, рН сольове - 6,9. Зведена еколого-агрохімічна оцінка - 58,84 балів. Згідно аналізу стану ґрунту, проведеного Полтавським обласним державним проектно-технологічним центром охорони родючості ґрунтів і якості продукції «Облдержродючість».

Загальною умовою підвищення родючості ґрунту є правильна система обробки, внесення добрив, застосування сівозмін.

Дане підприємство має такі допоміжні виробництва: олійницю - виробнича площа 30м, вальцевий млин, машинно-тракторний парк, електрогосподарство, зерносушильний комплекс [50]. Також підприємство має тваринницький комплекс.

Майно підприємства складається з виробничих та невиробничих фондів, обігових коштів, статутного капіталу, а також інших цінностей, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства.

Фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від доцільності та правильності вкладення фінансових ресурсів в активи. У процесі

функціонування підприємства величина активів та їх структура постійно змінюються. Характеристику про якісні зміни в структурі майна та його джерел можна отримати за допомогою вертикального та горизонтального аналізу звітності [48].

При аналізі використовується бухгалтерська звітність ДГ імені Декабристів, наведена в Додатках до даної роботи. Аналіз проводиться за три останні роки (2017 – 2019 рр.). Для аналізу динаміки змін статей балансу (горизонтальний аналіз) і визначення його структури (вертикальний аналіз) складаємо агрегований баланс (Додаток Г) за три роки.

Отже, за результатами аналізу ДП «ДГ імені Декабристів» протягом 2017-2019 років було виявлено зростання валюти підприємства, що свідчить про розширення виробництва (рис.2.1).

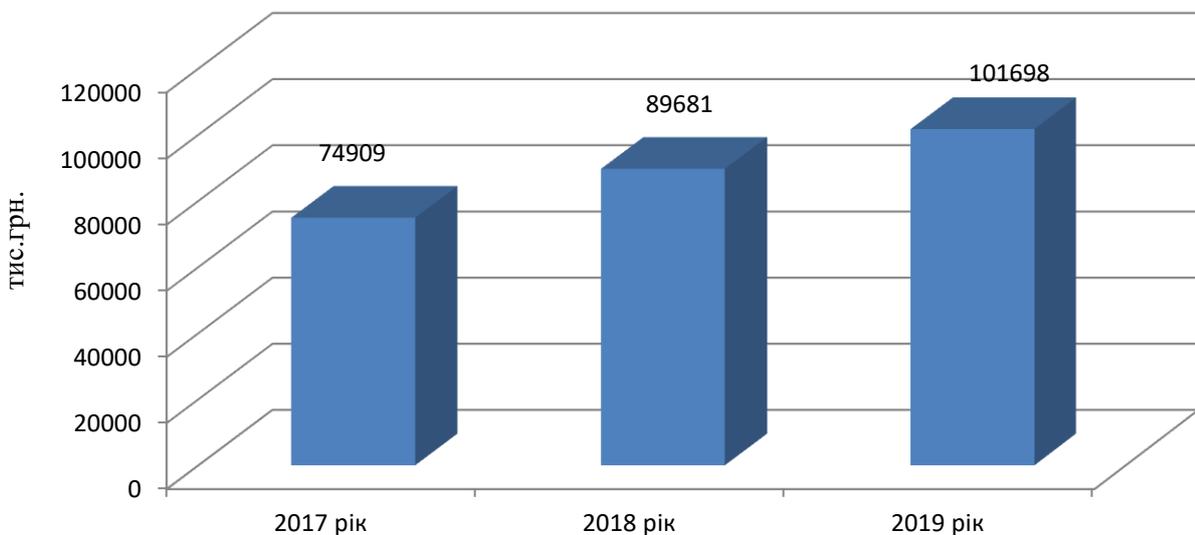

Рис. 2.1. Динаміка валюти балансу ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

У 2017 році валюта підприємства становило 74909 тис.грн , у 2018 році збільшилась та становило 89681 тис.грн, у 2019 році сума збільшилась, та становила 101698 тис.грн.

Зростання валюти підприємства відбулося як за рахунок збільшення необоротних активів так і за збільшенням оборотних активів.

Також, можна побачити, що оборотні активи зросли дещо менше, ніж необоротні активи.

У 2017 році необоротні активи становили 65677 тис.грн , та у 2018 році збільшилися до 79458 тис.грн, у 2019 році необоротні активи збільшилися та становили 90906 тис.грн.

У 2017 році оборотні активи становили 9232 тис.грн, у 2018 році сума оборотних активів збільшується, та становить 10223 тис.грн, у 2019 році оборотні активи збільшуються та становлять 10792 тис.грн (рис.2.2).

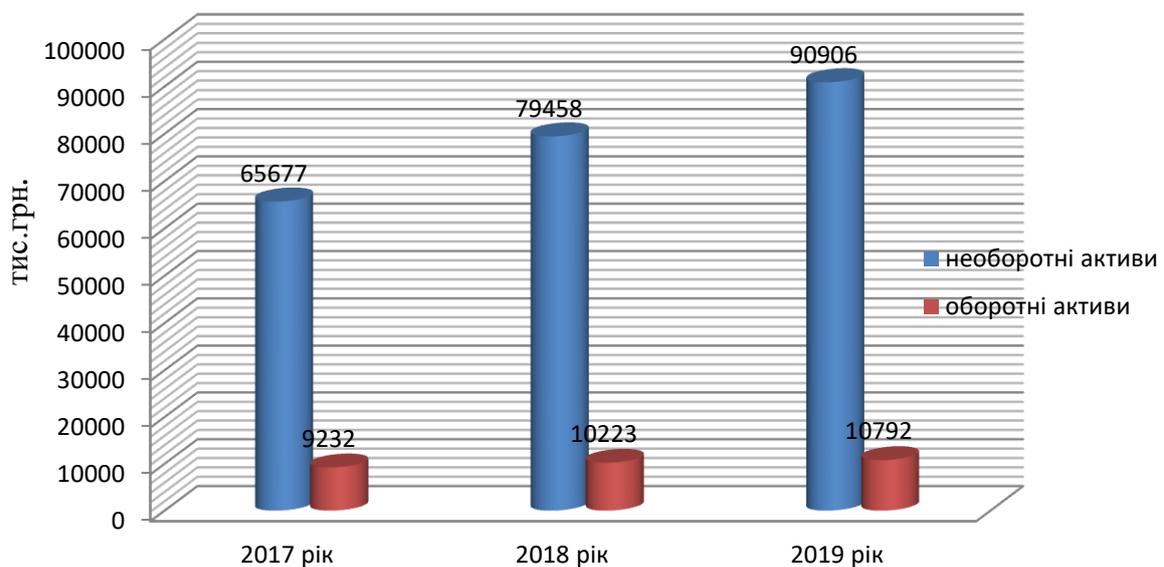

Рис. 2.2. Динаміка зростання оборотних та необоротних активів ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

Щодо основних засобів, то відбулося збільшення протягом трьох років, тобто у 2017 основні засоби становили 65677 тис.грн, у 2018 році також відбулося збільшення порівняно з 2017 роком та становило 79458 тис.грн, у 2019 році основні засоби також набули змін та їх сума збільшилася та становила 90906 тис.грн.

Збільшення основних засобів свідчить про позитивну тенденцію, адже це означає що зросла кількість матеріальних активів, відбулося значне збільшення швидкості процесу виробництва, а також збільшення надання послуг.

Говорячи про запаси то можна сказати, що запаси мають великий вплив на фінансовий стан підприємства, щоб виробництво могло нормально функціонувати і був хороший збут підприємства, запаси повинні бути оптимальними (рис 2.3).

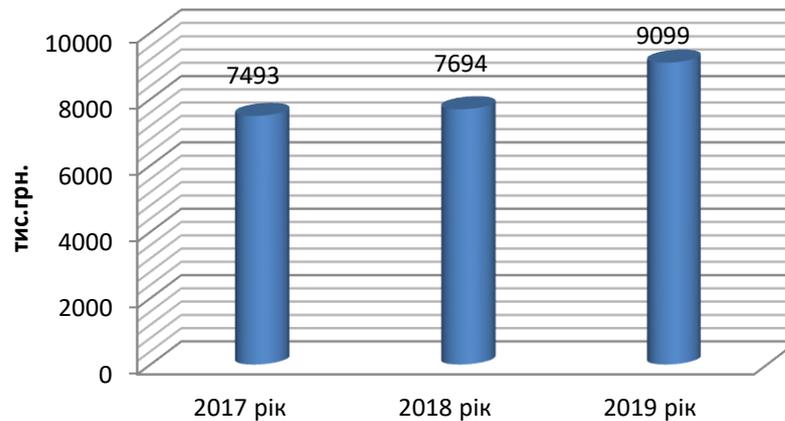

Рис. 2.3. Динаміка запасів ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

Дивлячись на аналіз запасів протягом 2017-2019 років можна спостерігати збільшення, у 2017 році запаси становили 7493 тис. грн, у 2018 році відбулося збільшення та сума запасів становила 7694 тис. грн., та у 2019 році сума становила 9099 тис,грн

Ці збільшення можна поділити як на позитивні риси так і негативні.

Отже, до позитивних сторін можна віднести:

- розширення масштабів діяльності підприємства;
- мета та прагнення вберегти кошти від знецінювання, яке може відбутися внаслідок інфляції;

До негативних сторін відносяться такі чинники:

- неефективне розпорядження запасами;
- виникнення проблем з ліквідністю;
- відбувається псування сировини а також матеріалів.

Дивлячись на дебіторську заборгованість, то спостерігається тенденція до зменшення у 2017 році вона становила 1147 тис. грн, у 2018 році вона зменшилась до 971 тис. грн, а у 2019 році підвищилася до 1207 тис. грн.

Тобто, можна сказати, що розмір дебіторської заборгованості на пряму залежить від обсягу продажів.

Збільшення дебіторської заборгованості може мати двоякий характер, з однієї сторони збільшення дебіторської заборгованості може свідчити, як про збільшення обсягів продажу, що є позитивною тенденцією, або ж про неплатоспроможність певної частини покупців.

Отже щоб не відбулося дебіторської заборгованості потрібно перед укладанням договору перевірити потенційного контрагента чи були в нього заборгованості за відвантажену йому продукцію, якщо ж таких заборгованостей немає то можна укладати договір, але особливу увагу треба приділити штрафним санкціям за невиконання чи неналежне виконання його умов. Якщо наприклад встановити відчутні штрафні санкції за прострочення оплати за відвантажену продукцію. Штрафні санкції будуть передбачені високим розміром штрафів, тоді боржник не захоче порушувати терміни сплати, аби не нести значні витрати.

Дивлячись на суму всього капіталу спостерігається тенденція щодо збільшення, що є позитивною рисою, адже це означає, що підприємство розширює своє виробництво.

Щодо власного капіталу то відбувається тенденція щодо його збільшення у 2017-2019 роках (рис 2.4).

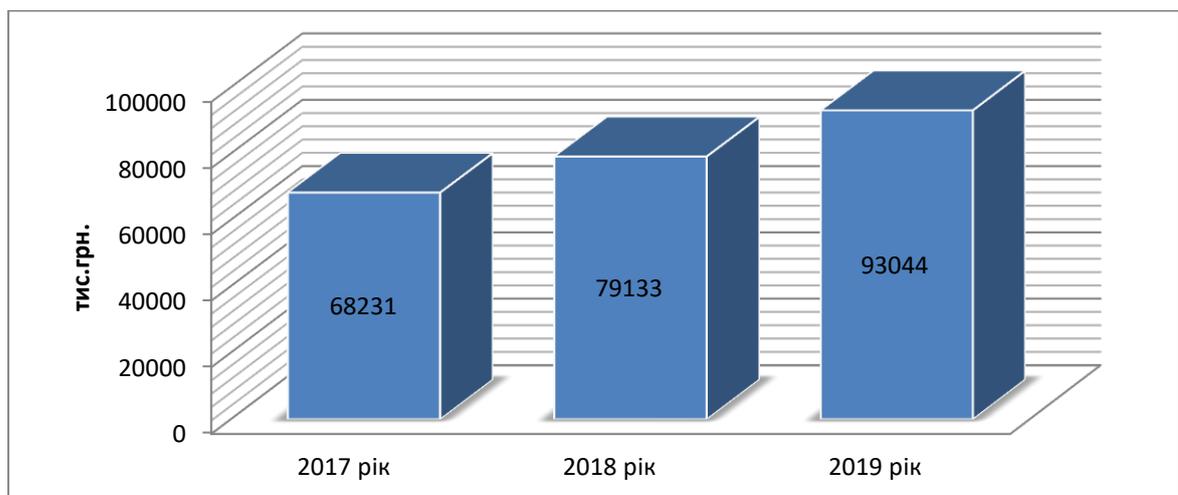

Рис. 2.4. Динаміка власного капіталу ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

У 2017 році він становив 68231 тис.грн, у 2018 році сума власного капіталу зростає та становила 79133 тис.грн, що свідчить про збільшення фінансової стійкості підприємства. Та у 2019 році відбувається тенденція щодо збільшення суми власного капіталу до 93044 тис.грн, що свідчить про підвищення фінансової стійкості.

Продовжуючи ДП «ДГ імені Декабристів», доцільно дослідити його ліквідність.

Ліквідність – це здатність підприємства розраховуватися зі своїми поточними зобов'язаннями перед контрагентами шляхом перетворення активів на гроші [51].

Отже, побудувавши баланс ліквідності за 2017 – 2019 роки (Додаток Д), виявлено такі співвідношення між групами:

2017 рік	2018 рік	2019 рік
$\left\{ \begin{array}{l} A1 < П1 \\ A2 > П2 \\ A3 < П3 \\ A4 < П4 \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} A1 < П1 \\ A2 > П2 \\ A3 < П3 \\ A4 > П4 \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} A1 < П1 \\ A2 > П2 \\ A3 < П3 \\ A4 < П4 \end{array} \right\}$

Тобто, протягом досліджуваного періоду вартість абсолютно ліквідних активів не перевищує суму найбільш термінових боргів підприємства, таким чином абсолютна ліквідність балансу не забезпечується. У такому випадку підприємство не може погасити термінову заборгованість на дату складання балансу.

Оцінку ліквідності підприємства також виконують за допомогою системи фінансових коефіцієнтів, які дозволяють зіставити вартість поточних активів, що мають різний ступінь ліквідності, із сумою поточних зобов'язань.

Значення коефіцієнтів ліквідності даного підприємства за досліджуваний період наведені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка коефіцієнтів ліквідності ДП «ДГ імені Декабристів» протягом
2017-2019 рр.

Найменування статей	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Темп зростання	
				2018/2017	2019/2018
Власний капітал	2571	-256	2256	-9,95	-881,25
Загальний коефіцієнт ліквідності	1,38	0,97	1,26	70,28	129,89
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,84	0,58	0,68	69,04	117,24
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,08	0,14	0,04	210	28,51
Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей	1,50	0,87	1,06	58	121,83
Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості	0,22	0,11	0,14	50	127,27
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,27	-0,02	0,20	-7,40	-1000
Коефіцієнт загальної платоспроможності підприємства	1,38	0,96	1,24	69,56	129,16
Коефіцієнт фінансового лівериджу	0,0002	0,0008	0,001	400	125
Коефіцієнт відновлення платоспроможності	0,67	0,38	0,70	56,71	184,21
Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості	0,06	0,10	0,10	166,66	100
Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами	0,03	-0,004	0,02	-13,33	-500

Загальний коефіцієнт ліквідності показує що у 2017 році на 1 грн. поточних зобов'язань припадає 1,38 грн. поточних активів, що є не позитивним явищем, адже нормативний показник складає 2, у 2018 році на 1 грн. припадало 0,97 грн. поточних активів, та у 2019 році на 1 грн. поточних зобов'язань припадало 1,26 грн. поточних активів. Всі дані результати є меншими за нормативне значення, та свідчить про те, що поточні активи не перевищують короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності у періоді з 2017-2019 роках має менші результати за нормативні, що є негативним явищем для підприємства та свідчить про його слабку платоспроможність. Так у 2017 році даний коефіцієнт становив 0,84 частину короткострокових зобов'язань яку підприємство може

погасити найближчим часом. У 2018 році дана частина становила 0,58, а у 2019 році 0,68.

Щодо коефіцієнта абсолютної ліквідності, то даний коефіцієнт збільшився порівняно з 2017 роком, адже в 2017 році даний коефіцієнт становив 0,08 частину поточних зобов'язань яку підприємство може погасити негайно, адже нормативне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності становить 0,2, тобто можна сказати, що у 2017 році був негативний результат.

Але у 2018 році частина поточних зобов'язань яку може погасити підприємство негайно, збільшилася до 0,14, що слугує позитивним явищем, у 2019 році частина поточних зобов'язань яку може покрити підприємство негайно, зменшилася до 0,04, отже загалом можна сказати, що у 2017-2019 роках відбулася негативна тенденція до зменшення, а це означає що підприємство може покрити частину поточних зобов'язань меншу, як наслідок може бути погіршення ліквідності підприємства.

Коефіцієнт загальної платоспроможності підприємства свідчить про те, що у 2017 році підприємство здатне покрити своїми наявними активами 1,38 частину своїх зобов'язань, у 2018 році дана частина становила 0,96 частину, та у 2019 році 1,24 частину, протягом 2017-2018 років відбулося зменшення даного показника, що свідчить про зменшення частини зобов'язань яку підприємство може покрити своїми наявними активами.

Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості у 2017 році становила 0,06 у 2018 році 0,10 та у 2019 році 0,10, збільшення даного показника є негативним явищем, та свідчить про те, що підприємство формує свій власний капітал за рахунок позикових коштів.

Однією з найважливіших характеристик стосовно фінансового стану підприємства, що визначає стабільність і надійність його діяльності у довгостроковій перспективі, є його фінансова стійкість. Вона пов'язана із ступенем залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Розрахунки вищеперелічених коефіцієнтів фінансової стійкості відображено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Основні показники фінансової стійкості підприємства

№ з/п	Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Темп зростання, %	
					2018/2017	2019/2018
1	Наявність власних коштів підприємства в обороті;	2554	-325	2138	-12,72	-657,84
2	Коефіцієнт фінансової стійкості;	0,91	0,88	0,91	96,70	103,40
3	Коефіцієнт автономії;	0,91	0,88	0,91	96,70	103,40
4	Коефіцієнт фінансової залежності;	1,09	0,88	1,09	80,73	123,86
5	Коефіцієнт фінансового ризику;	0,09	0,14	0,09	155,55	64,28
6	Коефіцієнт маневреності власного капіталу;	0,03	-0,004	0,02	-13,33	-500
7	Коефіцієнт покриття запасів;	0,47	-0,005	0,30	-1,06	-545,45
8	Коефіцієнт загальної заборгованості;	0,09	0,13	0,09	144,44	69,23
9	Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу	10,21	7,50	10,75	73,45	143,33

При аналізі фінансової стійкості було виявлено зменшення наявності власних коштів в обороті у 2017 році. Так ця сума становила у 2017 році 2554 тис.грн., у 2018 році сума зменшилася до 325 тис.грн., та у 2019 році відбулась тенденція до збільшення та наявність власних коштів в обороті становила 2138 тис.грн. (рис 2.5). Таке зменшення могло відбутися внаслідок того, що підприємство не в повній мірі отримало передбачуваний прибуток, та може призвести до збільшення обсягу залученого капіталу, та посилення фінансової залежності підприємства.

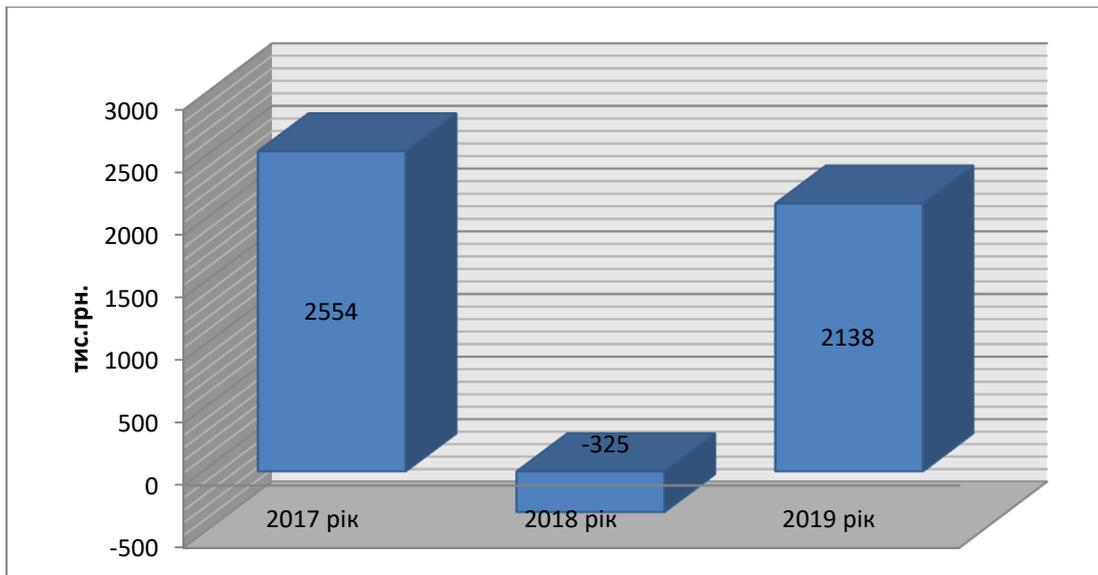

Рис 2.5. Динаміка наявності власних коштів в обороті ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

Коефіцієнт фінансової стійкості у 2017 році становив 0,91, що є позитивним значенням адже воно більше ніж нормативне значення 0,7, у 2018 році відбулась тенденція до зменшення та становила 0,88, але це не критичне значення бо 0,88 рівне нормативному показнику 0,7, у 2019 році коефіцієнт фінансової стійкості становив 0,91, тобто відбулась тенденція до збільшення ,відбулося підвищення фінансової стійкості.

Коефіцієнт автономії у 2017 році становив 0,91 що є позитивним показником, у 2018 році він зменшився та становив 0,88, але він перевищує нормативний показник та є більшим від 0,5, що оцінюється позитивно, у 2019 році відбулася тенденція до збільшення та коефіцієнт автономії становив 0,91, це значення більше від 0,5 тому можна сказати, що підприємство зможе покрити свої зобов'язання за рахунок власних коштів (рис 2.6).

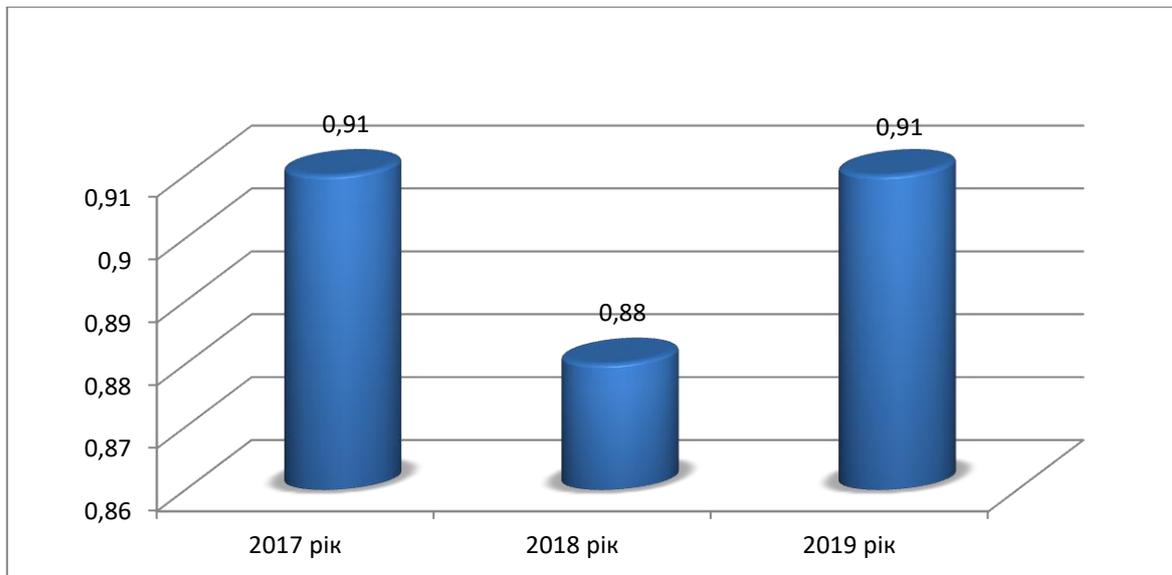

Рис. 2.6. Динаміка коефіцієнта автономії ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

Коефіцієнт фінансової залежності у 2017 році становив 1,09, у 2018 році відбулась тенденція до зменшення та коефіцієнт фінансової залежності становив 0,88, та він не перевищує нормативного значення та є меншим від 2, у 2019 році коефіцієнт становив 1,09, що також не перевищує нормативний показник 2.

Коефіцієнт фінансового ризику у 2017 році становив 0,09, у 2018 році відбулася тенденція до збільшення та коефіцієнт фінансового ризику становив 0,14, але ці значення не перевищують нормативного показника 0,5, що оцінюється позитивно, у 2019 році даний коефіцієнт становив 0,09.

Коефіцієнт загальної заборгованості у 2017 році становив 0,09, у 2018 році даний коефіцієнт становив 0,13, дані показники менші за 1, що може оцінюватись позитивно, у 2019 році даний коефіцієнт становив 0,09, який теж менший за 1, тобто дані зміни можна оцінювати, як позитивні.

За результатами розрахунків визначають тип фінансової стійкості підприємства за допомогою зведеної таблиці показників за типами фінансової стійкості (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Класифікація типу фінансового стану ДП «ДГ імені Декабристів» за
2017-2019 рр.

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Загальна величина запасів	5390	5794	6992
Наявність власних коштів	2554	-325	2138
Наявність власних та довгострокових позикових коштів (робочий капітал)	2571	-256	2256
Наявність загальних коштів	2571	-256	2256
$\Phi_B = B - Зп$	-2836	-6119	-4854
$\Phi_{ВД} = ВД - Зп$	-2819	-6050	-4736
$\Phi_{ЗК} = ЗК - Зп$	-2836	-6050	-4736
Трикомпонентний показник фінансової стійкості $S(\Phi) = \{S1(\pm\Phi_B), S2(\pm\Phi_{ВД}), S3(\pm\Phi_{ЗК})\}$	{0,0,0}	{0,0,0}	{0,0,0}

Отже, після проведення розрахунку фінансової стійкості ДП «ДГ імені Декабристів» було виявлено у даного підприємства кризовий фінансовий стан.

Це є дуже негативною характеристикою, та означає те, що підприємство не може розвиватися та сплачувати зобов'язання переважно за рахунок власних коштів. Також це означає, що у підприємства не достатньо фінансових ресурсів.

А отже підприємство не зможе отримати кредит та вчасно його повернути. Підприємство залежить від банківських кредитів. Покращити фінансовий стан можна шляхом збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства. Доцільно також звернути увагу на те, що для покращання свого фінансового становища виробники товарів та послуг повинні реалізовувати всю продукцію, що застоюється на складах. Для розширення ринків збуту підприємство може створити пункти роздрібної торгівлі. Це призведе до збільшення прибутку та збільшення оборотності капіталу. В процесі поліпшення та підтримки фінансового стану підприємства можуть бути використані такі заходи: збільшення вхідних грошових потоків, зниження собівартості продукції, удосконалення організації виробництва.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю. Головною метою аналізу ділової активності підприємства є оцінка ефективності управління активами і визначення потенційних можливостей її підвищення.

Ділова активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства [51].

Розрахункові значення коефіцієнтів оборотності наведені у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз ділової активності активів ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

№ з/п	Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Темп зростання, %	
					2018/2017	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт оборотності оборотних активів (поточних активів) (КООА)	8,00	9,30	7,7	116,25	82,79
2	Коефіцієнтів ефективності використання ресурсів	0,21	0,21	0,16	100	76,19
3	Коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості	77,2	85,50	73	110,75	85,38
4	Тривалості оборотів дебіторської заборгованості	4	4	5	100	125
	кредиторської заборгованості	23,54	27,54	38,42	116,99	139,50
5	Коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості	15,50	13,25	9,50	85,48	71,69
6	Коефіцієнта оборотності матеріальних запасів	13,45	16,55	12,79	123,04	77,28
7	Періоду обороту власного оборотного капіталу	334,86	299,18	384,21	80,34	128,42

Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2017 році становив 8,00, у 2018 році відбувається тенденція до збільшення та становить 9,30, збільшення даного показника свідчить про наявність фінансових ресурсів на підприємстві

та у 2019 році відбувається зменшення коефіцієнта оборотності оборотних коштів та становить 7,7.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2017 році становив 77,2 разів виручка від реалізації перевищує середній залишок дебіторської заборгованості, у 2018 році збільшився даний коефіцієнт до 85,50 та у 2019 році до 73, що є позитивною тенденцією.

Щодо періоду погашення дебіторської заборгованості то у 2017 році становило 4 днів, у 2018 році 4 днів, та у 2019 році 5 днів, це збільшення є не позитивною тенденцією, та свідчить про сповільнення сплати дебіторами грошових коштів підприємству.

Щодо кредиторської заборгованості то вона збільшувалася протягом 2017-2019 років. Так у 2017 році вона становила 23 днів, у 2018 році 27 днів, та у 2019 році 38 днів, тобто відбулося збільшення періоду погашення підприємством своєї кредиторської заборгованості. Таке збільшення могло відбутися внаслідок зменшення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості становив у 2017 році 15,50, у 2018 році відбулося збільшення до 13,25, а у 2019 році зменшилося до 9,50, можна побачити, що у 2019 році собівартість реалізованої продукції перевищувала середньо річний залишок кредиторської заборгованості менше порівняно з 2017 роком та 2018 роком.

Ділова активність підприємства визначається за рахунок виконання «золотого правила» економіки підприємства.

Розрахунок «Золотого правила» економіки підприємства для ДП «ДГ імені Декабристів» протягом 2017-2019 років має такий вигляд

2017 рік: $63,4 < 118,21 > 104,21 > 100\%$

2018 рік: $103,4 < 123,1 < 127,4 > 100\%$

2019 рік: $82,28 < 90,3 > 113,3 > 100\%$

Отже, можна побачити, що у 2017 році «Золоте правило» економіки підприємства виконується частково тому що темпи зростання в першому співвідношенні менші за 100%. Перше співвідношення свідчить про збільшення собівартості продукції, знизити собівартість можна якщо скоротити поточні витрати безпосередньо на саме виробництво на одиницю продукції, також можна побачити, що темпи зростання прибутку та виручки від реалізації менші від темпів зростання активів що свідчить про неефективність їх використання.

У 2018 році «золоте правило» виконувалося частково, перша нерівність свідчить про збільшення собівартості продукції та відповідно не виконується, друга нерівність є нормативним значенням та відповідає «золотому правилу» економіки.

У 2019 році «золоте правило економіки» виконується частково. Перша нерівність не виконується, потрібно збільшити чистий прибуток, та знизити собівартість продукції, друга нерівність виконується та відповідає нерівності «золотого правила» економіки.

2.2. Оцінка рівня інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства сільського господарства

Активізація і розширення фінансового забезпечення інноваційної діяльності аграрного виробництва в того чи іншого регіону України є однією з головних передумов успішного сталого розвитку агроформувань та їх стабільного врівноваженого економічного зростання.

Водночас нині в нестабільній економічній ситуації України, спостерігаються перешкоди, що блокує динамічний розвиток інноваційної діяльності аграрного виробництва. Зокрема, брак дієвих фінансових механізмів регулювання інноваційної діяльності аграрного виробництва регіону призвів до того, що підприємства в сільському господарстві фактично позбавлені дієвих важелів розв'язання інноваційно-інвестиційних проблем і не мають

можливостей зміцнювати свою матеріально-технічну базу й розгортати та нарощувати капітальні інвестиції в аграрне виробництво.

Так, проявом загострень означених проблем є висока зношеність основних засобів агроформувань та унеможливлення їх модернізації, що звужує фінансовий стан сталого розвитку суб'єктів аграрної сфери і спонукає до пошуків нетрадиційних каналів імобілізації довгострокових інвестиційних ресурсів.

Водночас наукова спільнота недостатньо зосереджує увагу на теоретичних розробках щодо економічного наповнення та можливостей фінансових механізмів регулювання інноваційної діяльності аграрного виробництва в таких нестабільних економічних умовах та колізій економічного простору [55].

Інвестиційну діяльність агроформувань для іноземних та національних інвесторів можна оцінювати розглядаючи рівень конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, розвиненість збуту та експортні ринки та виробничі потужності сільськогосподарських підприємств. Інноваційно-інвестиційна діяльність залежить від конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, податкової системи, рівня кваліфікації робочої сили, корпоративної прибутковості, громадської інфраструктури тощо. Таким чином, це багатогранна та складна змінна, яку можна оцінювати з різних сторін.

Для забезпечення підвищення якості сільськогосподарської продукції необхідно забезпечити для галузей вирощування та переробки сільськогосподарської сировини формування механізму інноваційно-інвестиційного розвитку.

Аналізуючи рівень інвестиційної діяльності підприємства на етапі формування інвестиційної стратегії, вважаємо за потрібне проаналізувати, перш за все, фінансовий стан підприємства - інноватора, який характеризується як абсолютними, так і відносними показниками, такими як доход від реалізації, прибуток, рентабельність, показники фінансової незалежності, ліквідності

Таблиця 2.5

Дохід від реалізації сільськогосподарської продукції ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

Показник	Рядок Ф№2	2017 рік		2018 рік		Відхилення		2018 рік		2019 рік		Відхилення	
		Сума, тис. грн	Питома вага,%	Сума,тис. грн	Питома вага,%	сумі,тис. грн	питомій вазі,%	Сума,тис. грн	Питома, вага,%	сума,тис грн	Питома вага,%	Сумі,тис грн	Питомій, вазі,%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Чистий дохід від реалізації (товарів,робіт та послуг)	2000	73545	97,04	90551	98,67	17006	1,63	90551	98,67	81824	93,38	-8727	-5,29
Інші операційні доходи	2120	2238	2,95	1215	0,01	-1023	-2,94	1215	0,01	5797	6,61	4582	6,6
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші доходи	2240	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сукупний дохід	2465	75783	100	91766	100	15983	0	91766	100	87621	100	-4145	0

балансу та платоспроможності підприємства. Основні показники результатів діяльності про те, що український аграрний ринок розвивається динамічно.

Отже, згідно аналізу складу, структури та динаміки доходів підприємства протягом аналізованого періоду спостерігається, що чистий дохід від реалізації збільшувався, а саме у 2017 році він становив 73545 тис.грн, у 2018 90551 тис.грн, але у 2019 році зменшився до 81824 тис.грн, що свідчить про зменшення кількості реалізованої продукції у 2019 році.

Знизилася інша операційні доходи, що є негативним явищем, у 2017 році вони становили 2238 тис.грн, у 2018 році знизилася та становила 1215 тис.грн, та у 2019 році збільшилися до 5797 тис.грн, що є позитивною динамікою та свідчить про збільшення грошових коштів на підприємстві.

Щодо сукупного доходу, то він збільшувався протягом 2017-2018 років, а саме у 2017 році він становив 75783 тис.грн, у 2018 році збільшився та становив 91766 тис.грн, що є позитивною динамікою, але у 2019 році сукупний дохід зменшується внаслідок зменшення чистого доходу від реалізації продукції та становить 87621 тис.грн. Тобто щоб збільшити сукупний дохід потрібно збільшити чистий дохід від реалізації продукції, шляхом збільшення обсягів реалізованої продукції (рис 2.7).

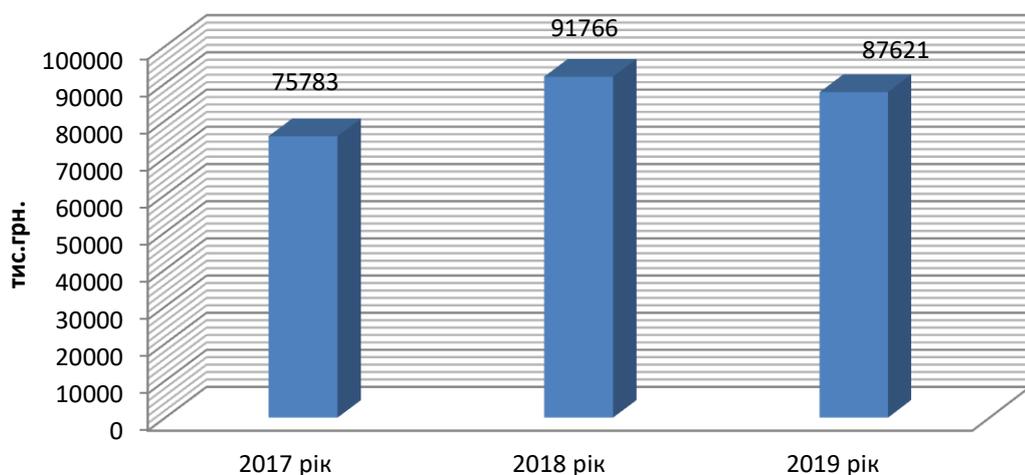

Рис. 2.7. Динаміка сукупного доходу ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

Функціонування будь-якого підприємства, незалежно від видів його діяльності і форм власності, в умовах ринку визначається його здатністю створювати необхідну і достатню величину доходу або прибутку. Тому аналіз прибутку займає провідне місце в системі комплексного економічного аналізу, оскільки за ним оцінюється ступінь досягнення кінцевої мети діяльності підприємства.

Чистий прибуток використовують відповідно до статуту підприємства. За його рахунок інвестують виробничий розвиток, виплачують дивіденди акціонерам підприємства, створюють резервні і страхові фонди тощо (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Чистий прибуток ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

№ з/п	Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Абс. відх.	Абс. відх.
1	2	3	4	5	6	7
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	73545	90551	81824	17006	-8727
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	60555	70654	71037	10099	383
3	Валовий прибуток	12990	19897	10787	6907	-9110
4	Інші операційні доходи	2238	1215	5797	-1023	4582
5	Сумарні операційні доходи	75783	91766	87621	15983	-4145
6	Адміністративні витрати	4782	5830	5989	1048	159
7	Витрати на збут	859	1050	1177	191	127
8	Інші операційні витрати	7590	6312	7016	-1278	704
9	Сумарні операційні витрати	73786	83846	85219	10060	1373
10	Прибуток від операційної діяльності	1997	7920	2402	5923	-5518
11	Дохід від інвестиційної та фінансової діяльності				0	0
12	Витрати від інвестиційної і фінансової діяльності	0	5854	702	5854	-5152
13	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	1997	2066	1700	69	-366
14	Витрати з податку на прибуток	0	0	0	0	0
15	Чистий фінансовий результат: прибуток	1997	2066	1700	69	-366
16	Інший сукупний дохід після оподаткування				0	0
17	Сукупний дохід	1997	2066	1700	69	-366

Чистий прибуток ДП «ДГ імені Декабристів» за період 2017 - 2019 років має стабільну тенденцію до зменшення. Головним фактором зменшення є збільшення боргового навантаження.

Прибуток є основним джерелом фінансування витрат на виробничий і соціальний розвиток підприємства, а показники прибутковості є визначальними в оцінках ефективності функціонування господарюючого суб'єкта за всіма видами діяльності. Прибутковість підприємства вимірюється двома показниками – прибутком і рентабельністю. Прибуток виражає абсолютний ефект без урахування використаних ресурсів. Тому для більш детального аналізу його доповнюють показником рентабельності.

Таблиця 2.7

Рентабельність активів та терміну окупності ДП «ДГ імені Декабристів»
за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	Відхилення	
				2018/2017	2019/2018
Рентабельність активів, %	2,78	2,51	1,78	-0,27	-0,73
Термін окупності активів, років	36	40	56	4	16

Отже, можемо зробити висновок, що рентабельність активів за досліджуваний період має тенденцію до скорочення, що є негативним для аграрних підприємств та говорить про неефективність використання їх активів для формування прибутку.

Ще одним вагомим показником є період окупності активів - період, протягом якого активи компанії окупають себе, тобто генерують чистий прибуток, що дорівнює обсягу використаних активів. Зворотнім показником якого є рентабельність активів. Окупність активів розраховується як співвідношення середньорічної вартості активів до суми чистого прибутку, оскільки рентабельність активів розрахована, можемо отримати значення терміну окупності за зворотною схемою, а саме сто відсотків поділимо

значення показника рентабельності активів. Термін окупності є індикатором загальної ефективності роботи компанії.

Термін окупності ДП «ДГ імені Декабристів» у 2016 році за розрахунками становить 36 років, що є негативним для компанії великого масштабу. З 2018 року спостерігається негативна тенденція до зростання терміну окупності активів підприємства в сільському господарстві.

Рентабельність необоротних активів показує здатність компанії забезпечувати достатній обсяг річного прибутку по відношенню до середньорічної вартості основних засобів компанії. Чим вище показник рентабельності необоротних активів, тим ефективніше використовуються основні кошти компанії (табл.2.8).

Таблиця 2.8

Рентабельність необоротних активів та терміну окупності ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	Відхилення	
				2018/2017	2019/2018
Рентабельність необоротних активів, %	3,11	2,85	1,99	-0,26	-0,86
Термін окупності активів, років	32	35	50	3	15

Діяльність ДП «ДГ імені Декабристів» характеризується зменшенням рентабельності необоротних активів за досліджуваний період на 1,12 п. в. що становила у 2019 році 1,99 % - найнижче значення показника за весь період дослідження.

Важливим показником ефективності господарської діяльності компанії є термін окупності необоротних активів. Термін окупності необоротних активів показує, за який період будуть компенсовані чистим прибутком інвестовані в необоротні активи кошти, тобто за який термін окупляться всі основні засоби, капітальні інвестиції, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, інші необоротні активи підприємства, враховуючи досягнутий їх рівень рентабельності за аналізований період.

Діяльність ДП «ДГ імені Декабристів» характеризується зростанням терміну окупності за досліджуваний період 2017 – 2019 рр. на 15 років та становила у 2019 році 50 роки. Термін окупності у 2019 році невідповідає нормативним значення, враховуючи розміри досліджуваної сільськогосподарської компанії.

Основою економічного розвитку компанії є прибуткове використання активів, а саме оборотних. На балансі, поточні активи, як правило, відображаються в порядку ліквідності або легкості, з якою вони можуть бути перетворені на готівку. Показником ефективності використання оборотних активів є прибутковість компанії, адже це являється індикатором якості управління, здатності генерувати прибуток для формування необхідної суми власного оборотного капіталу, що є основою раціонального фінансування оборотних активів компанії. Отже, ефективність процесу виробництва та реалізації продукції в достатній мірі залежить від своєчасного аналізу рентабельності оборотних активів компанії.

Рентабельність обігових активів компанії показує її можливості в гарантуванні обсягу річного прибутку по відношенню до середньорічної суми обігових активів. Зростання даного коефіцієнта свідчить про ефективність використання обігових коштів.

Таблиця 2.9

Рентабельність оборотних активів та терміну окупності ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	Відхилення	
				2018/2017	2019/2018
Рентабельність оборотних активів, %	2,72	2,51	1,77	-0,95	-0,74
Термін окупності активів, років	37	40	56	3	16

За досліджуваний період 2017 – 2019 рр. рентабельність оборотних коштів зменшилась на 0,74 п. в. Це сталося в результаті зменшення чистого

прибутку на 366 тис. грн. та зростання середньорічної суми активів за період 2017 – 2019 року на 13394,5 тис. грн.

Термін окупності оборотних активів показує, за який період будуть компенсовані чистим прибутком інвестовані в оборотні активи кошти, тобто за який термін окупляться оборотні кошти компаній, враховуючи досягнутий їх рівень рентабельності за аналізований період. Термін окупності оборотних активів більше характеризує ліквідність діяльності досліджуваної компанії, а не прибутковість вкладених інвестицій в оборотні кошти, і тому цей показник найбільш актуальний у період інфляції. Чим швидше окупаються вкладені кошти в оборотні активи компанії, тим менше впливає на них інфляція.

Аналізуючи ДП «ДГ імені Декабристів», найбільший термін окупності був у 2019 році, який становив 56 роки, що є негативним для діяльності компанії, адже свідчить про малу швидкість ліквідності оборотних коштів. Головним фактором такого збільшення був малий чистий прибуток у 2019 році, який становив 1700,0 тис. грн. по відношенню до середньорічної суми активів – 13394,5,0 тис. грн.

Одним із основних показників інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства є коефіцієнт рентабельності власного капіталу, тому що його рівень показує верхню межу дивідендних виплат. Рентабельність власного капіталу показує, скільки компанія отримала прибутку від порівняно з загальною сумою акціонерного капіталу. Ефективний шлях до прибутковості компанії здатний забезпечити стабільне, величезне повернення капіталу протягом багатьох десятиліть (табл.2.10).

Зниження рентабельності власного капіталу ДП«ДГ імені Декабристів» за період дослідження 2017 – 2019 рр. викликано як негативним фактором (скорочення чистого прибутку на 297 тис. грн., так і зростанням суми власного капіталу, що веде до посилення фінансової автономії підприємства й тому є позитивною тенденцією. Загалом рівень рентабельності власного капіталу свідчить про низьку інноваційно-інвестиційну активність аналізованого

підприємства в сільському господарстві, якщо тенденція рентабельності не зміниться в майбутніх періодах [56].

Таблиця 2.10

Рентабельність (збитковість) власного та позикового капіталу
ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	Відхилення	
				2018/2017	2019/2018
Рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	2,92	2,6	1,83	-1,09	-0,77
Рентабельність (збитковість) позикового капіталу, %	29,98	24,55	16,22	-38,3	-8,33

Загалом можемо зробити висновок, що рентабельність позикового капіталу за досліджуваний період 2017 – 2019 рр. має тенденцію до зменшення, але якщо порівнювати рівень рентабельності позикового капіталу у 2019 році з 2018 роком, то можемо говорити про його збільшення майже по всіх сільськогосподарських компаніях. Головною причиною зменшення даного показника стало зменшення чистого прибутку за 2017-2019 рр.

Показник терміну окупності позикового капіталу в більшості випадків буде цікавим як для обслуговуючих банків тієї чи іншої компанії, так і для інвесторів. Даний показник демонструє швидкість окупності запозиченого капіталу компанії.

Таблиця 2.11

Термін окупності позикового капіталу ДП «ДГ імені Декабристів» за
2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	Відхилення	
				2018/2017	2019/2018
Термін окупності позикового капіталу, років	3,33	4,07	6,16	0,74	2,09

Термін окупності ДП «ДГ імені Декабристів» за досліджуваний період зріс на 2,09 роки, та становив у 2019 році 6 років. Головною причиною зростання даного показника було зменшення чистого прибутку за досліджуваний період. Термін окупності позикового капіталу ДП «ДГ імені Декабристів» у кожному з досліджуваних років відповідає нормам, та говорить про швидку окупність позикових коштів компанії.

Рентабельність продукції за валовим прибутком показує, скільки прибутку припадає на 1 грн собівартості реалізованої продукції компанії. Даний показник характеризує прибутковість виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг або продажу товарів. Отже, проведення аналізу рентабельності продукції компаній є доцільним, оскільки він показує прибутковість того чи іншого напрямку виробничої діяльності.

Таблиця 2.12

Рентабельність продукції за валовим прибутком
ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	Відхилення	
				2018/2017	2019/2018
Рентабельність продукції за валовим прибутком, %	18,06	24,17	11,28	8,2	-12,89

У 2019 році рентабельність продукції за валовим прибутком у ДП «ДГ імені Декабристів» становила 11,28 %, що порівняно з 2017 роком менше на 19,67 п. в. Головною причиною зменшення рентабельності продукції стало зменшення валового прибутку компанії у 2019 році на 2203,0 тис. грн. порівняно з 2017 р. де сума валового прибутку складала 12990 тис. грн. Найвища рентабельність була у 2018 році – 24,17 %.

З проведеного аналізу прибутковості підприємства, як головного джерела внутрішнього фінансового забезпечення, можемо зробити висновок, що досліджуване підприємство в достатній мірі забезпечені власними коштами. Для більш ефективного функціонування господарської діяльності підприємства

потрібно активізувати зовнішнє фінансування. Загалом, внутрішнє фінансування підприємства проводиться за рахунок власних фінансових ресурсів та передбачає використання таких джерел фінансування, як амортизаційні відрахування, нерозподілений прибуток, та надходження від реалізації або обміну частини майна підприємства. А зовнішнє фінансування підприємства представляє собою використання залучених в господарську діяльність ативів від інших зацікавлених інвесторів, держава, банківські установи і т.д. До зовнішніх джерел ми можемо віднести надходження від емісії акцій, збільшення кредиторської заборгованості підприємства та його державна підтримка. Власний капітал формовується за рахунок внесків власників підприємства або варіантом реінвестування прибутку.

Провівши аналіз фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств України, можемо зробити висновок, що основним напрямом розвитку підприємств має бути його капіталізація, тому що на протязі 2017-2019 рр. основним джерелом фінансування інноваційної діяльності підприємств було за рахунок власних коштів підприємств України.

2.3. Аналіз інноваційно-інвестиційних можливостей та потенціалу підприємства за допомогою SWOT-аналізу

Враховуючи вищевказане, проведемо аналіз інноваційно-інвестиційних можливостей та потенціалу ДП «ДГ імені Декабристів» за допомогою SWOT-аналізу. Незважаючи на погіршення протягом останніх трьох років майже всіх показників фінансово-господарської діяльності, можна зробити висновки про стабільний стан функціонування підприємства. Інноваційно-інвестиційній діяльності сільськогосподарських підприємств притаманні певні види ризиків та загроз. Їх практичний аналіз, як уже зазначалося, здійснюється за допомогою різних кількісних та якісних методів. Враховуючи наявну інформацію для проведення аналізу, ми для цих цілей використали інструменти SWOT-аналіз.

Таблиця 2.5

**SWOT-аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності ДП «ДГ імені
Декабристів»**

	Сильні сторони	Слабкі сторони
Внутрішні фактори	<ul style="list-style-type: none"> – вигідне розташування стосовно ринків збуту продукції та закупівлі матеріально-технічних ресурсів; – сприятливі природно-кліматичні умови виробництва; – високий потенціал родючості ґрунтів; – наявність висококваліфікованих кадрів; – високий рівень ресурсозабезпеченості; – великі масштаби виробництва; – досвід успішної реалізації інноваційно-інвестиційних проектів. 	<ul style="list-style-type: none"> – відсутність власних потужностей для переробки продукції; – недостатня поінформованість потенційних споживачів продукції про підприємство; – низький рівень диверсифікації виробництва; – недостатність досвіду роботи на зовнішніх ринках; – коротка кредитна історія; – відсутність досвіду залучення фінансових ресурсів на зовнішніх ринках; – неефективна система кредитного забезпечення; – відсутність ефективної системи управління ризикозахищеністю.
Зовнішні фактори	Можливості	Загрози
	<ul style="list-style-type: none"> – диверсифікація виробництва та освоєння нових ринків збуту рослинницької продукції; – використання нових прогресивних технологій та передової техніки сільськогосподарського виробництва; 	<ul style="list-style-type: none"> – відсутність стабільності економічної та політичної ситуації в країні і регіоні; – слабкий розвиток ринкової регіональної інфраструктури продовольчих ринків;
Зовнішні фактори	Можливості	Загрози
	<ul style="list-style-type: none"> – використання науково-інноваційного потенціалу аграрної науки для модернізації матеріально-технічної бази; – розширення бази інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності за рахунок пільгового кредитування; – залучення коштів інституціональних інвесторів за рахунок емісії цінних паперів; – розширення обсягів виробництва через упровадження технології перспективних продуктів переробки сільськогосподарської сировини (біоетанол, біогаз). 	<ul style="list-style-type: none"> – високий рівень конкуренції з боку вітчизняних і зарубіжних виробників сільськогосподарської продукції; – зростання цінового диспаритету; – погіршення умов доступу до зовнішніх джерел матеріально-технічних та фінансових ресурсів; – низький рівень правової та антимонопольної захищеності сільськогосподарських підприємств порівняно із зарубіжними країнами – низький рівень соціальних умов життя в сільській місцевості; – погіршення екологічної ситуації у землеробстві та у системі відновлення родючості ґрунту; – відсутність міжнародних сертифікатів відповідності якості сільськогосподарської продукції міжнародним стандартам.

З'ясовано, що найбільш суттєвими загрозами для здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності цього підприємства є відсутність стабільності економічної та політичної ситуації в країні і регіоні; слабкий розвиток ринкової регіональної інфраструктури продовольчих ринків; високий рівень конкуренції з боку вітчизняних і зарубіжних виробників сільськогосподарської продукції; зростання цінового диспаритету; погіршення умов доступу до зовнішніх джерел матеріально-технічних та фінансових ресурсів; низький рівень правової та антимонопольної захищеності сільськогосподарських підприємств порівняно із зарубіжними країнами; низький рівень соціальних умов життя в сільській місцевості; погіршення екологічної ситуації у землеробстві та у системі відновлення родючості ґрунту; відсутність міжнародних сертифікатів відповідності якості сільськогосподарської продукції міжнародним стандартам. Це орієнтує систему управління ризикозахищеністю підприємства на попередження і локалізацію цих ризиків та загроз.

Водночас у процесі SWOT-аналізу нами виявлено можливості для активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства на основі диверсифікації виробництва та освоєння нових ринків збуту рослинницької продукції; використання нових прогресивних технологій та передової техніки сільськогосподарського виробництва; використання науково-інноваційного потенціалу аграрної науки для модернізації матеріально-технічної бази; розширення бази інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності за рахунок пільгового кредитування; залучення коштів інституціональних інвесторів за рахунок емісії цінних паперів; розширення обсягів виробництва через упровадження технології перспективних продуктів переробки сільськогосподарської сировини (біоетанол, біогаз).

За результатами проведеного аналізу виявлено суттєві чинники впливу на організаційно-економічний механізм інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Методом логічної структуризації здійснено їх класифікацію з позиції керованості (рис. 2.7).

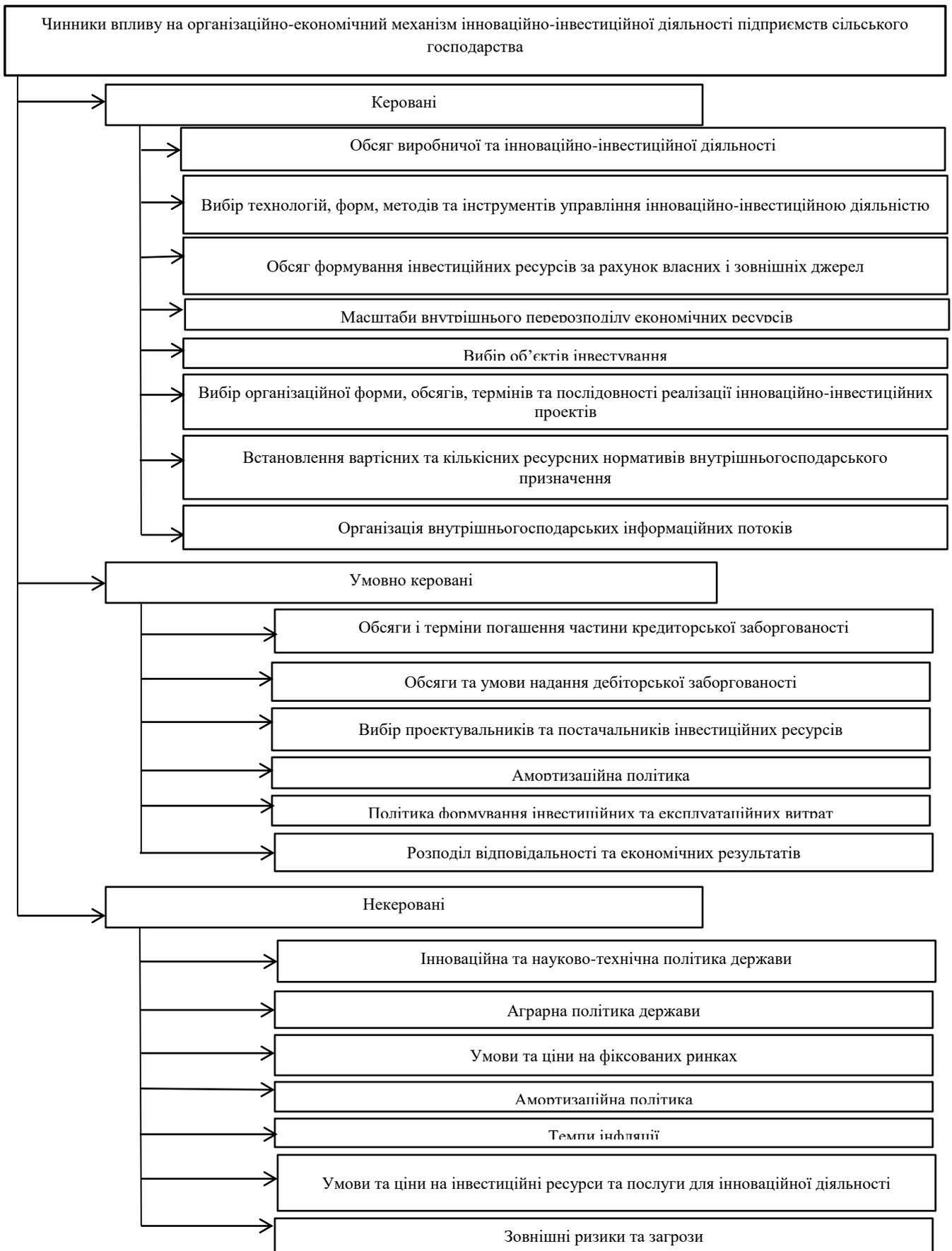

Рис. 2.7. Класифікація чинників впливу на організаційно-економічний механізм розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності з позиції керованості

Ця наукова пропозиція створює теоретико-методологічні передумови для проведення модернізації організаційно-економічного механізму й побудови адекватної цим трансформаціям системи управління інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Слід зазначити, що на сьогодні в Україні створено потужну мережу науково-дослідних товариств різної відомчої субординації, що активно функціонує. Науковці щороку надають сільськогосподарському виробництву від 500 до 800 завершених наукових розробок, а також здобувають від 250 до 280 патентів на винаходи і корисні моделі, використання яких сприяє зниженню собівартості сільськогосподарської продукції і підвищенню її якості.

Незважаючи на наявність у науково-технічній сфері великої кількості наукових праць за результатами розгалужених практичних досліджень, на висококваліфіковані наукові кадри, у агропромисловому виробництві досить низький рівень інноваційно-інвестиційної активності.

Інноваційно-інвестиційна активність характеризується діяльністю інноваційно активних підприємств та охоплює такі аспекти інноваційної діяльності, як дослідження і розроблення, освоєння сучасних технологій, придбання прав власності на винаходи, ліцензії, промислові зразки, технологічне та промислове проектування, маркетинг і рекламу.

Щодо ДП «ДГ ім. Декабристів» з 2011 року – базове господарство Інституту свинарства і АПВ НААН, створене у 1930 році. Господарство багатогалузеве, має статуси племзаводу з розведення миргородської чорно-рябої породи свиней (з 1947 року) та репродуктора з вирощування айрширської породи ВРХ. Успішно розвивають у господарстві і рослинництво, воно має паспорт - патент на вирощування та реалізацію оригінального (еліта) і репродукційного насіння зернових, технічних та кормових культур. Господарство має у своєму користуванні 3254 га с/г угідь, в т.ч. 3135 га ріллі. На підприємстві утримується 1286 гол. ВРХ, з них 540 корів, 2264 гол. свиней, в т.ч. 266 основних свиноматок, 256 гол. овець, 2500 гол.

птиці, з них 2000 гол. курей і 500 гол. перепелів, 100 бджолосімей, 15 гол. коней.

Суттєвою прогалиною вітчизняної сільськогосподарської науки є слабка інноваційна орієнтація. Особливо це пов'язано з інерційністю моделі організації наукової практики, яка склалася ще за адміністративно-командної системи управління. Основною інституційною одиницею залишаються незалежні науково-дослідні установи, відокремлені від вузів і агропромислових підприємств. В економічно розвинених країнах власним підприємництвом виконується основний обсяг науково-дослідних праць. У структурі внутрішніх витрат на наукові дослідження і розробки кошти сільськогосподарських підприємств становлять менше 6,4 %. Це пояснюється тим, що, з одного боку, скорочення замовлень на науково-дослідні опрацювання науковим установам було зумовлено зменшенням масштабів агропромислового виробництва. Незважаючи на це, основна частина замовлень відбувається за рахунок прибутку, і, певна річ, його скорочення обмежує кількість договірних відносин сільськогосподарських підприємств з науковими установами. З іншого боку, посилюються вимоги до науково-дослідних розробок з погляду їхньої вигідності та ефективності. Сьогодні агропромислому виробництву пропонуються розробки, що перебувають на етапі технічного рішення, що збільшує витрати на освоєння та одержання необхідних техніко-економічних якісних характеристик. Більше 70 % наукових розробок спрямовано на підтримку і незначне удосконалення діючої техніки і технологій. Упровадження таких винаходів не дає сільськогосподарським підприємствам тривалого економічного ефекту. Названі причини переважно пов'язані з істотними інституційними змінами в самій науково-технічній галузі. Зазначимо деградацію підгалузевого сектора аграрної науки, створеного в системі основних науково-дослідних інститутів; згортання проектно-конструкторських відділів на сільськогосподарських підприємствах. Відбулося виснаження зв'язків між різними, однак єдиними для одержання практичного результату етапами наукової та виробничої робіт. Уповільнилися темпи технічного

перезброєння та розвитку матеріальної і науково-дослідної бази НДІ. Розумовий і науковий потенціал не задіяний повною мірою для розв'язання основних задач розвитку агропромислового виробництва. Недооцінюється роль ґрунтової науки як опорного складника розвитку агропромислової інноваційної системи. За рахунок коштів бюджету фінансується значна кількість практичних розробок, що не мають перспективи попиту на внутрішньому і зовнішньому ринках. Брак відповідних механізмів дотримання державою пріоритетів науково-технологічного розвитку сільськогосподарського виробництва та критеріїв оцінки наслідків діяльності наукових установ не дає змоги зосередити ресурси для допомоги фундаментальним науково-дослідним установам. У сформованій системі бюджетного фінансування науки справді відсутні замовлення держави на інноваційні результати наукових розробок. Частина проектного фінансування інноваційних проектів агропромислового виробництва вкрай обмежена. Для цієї форми фінансування властиві нетривалість реалізації і значне витрачання коштів між різними виконавцями. У поєднанні з малим розвитком механізмів моніторингу проектів у галузі ґрунтовних досліджень це не сприяє отриманню науково-технічної продукції, потрібної для сільськогосподарського виробництва.

Проведемо оцінку орієнтирів ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності в ДП «ДГ імені Декабристів» (табл. 2.6), за даними якої можна зробити висновки про те, що дотепер інновації ще не стали фундаментальним фактором створення конкурентоспроможності агропромислового підприємства. Основною проблемою в цьому контексті є незлагодженість потреб інноваційного розвитку вітчизняних сільськогосподарських підприємств та існуючих інвестиційних ресурсів для їх забезпечення.

Таблиця 2.6

Орієнтири ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності ДП «ДГ імені Декабристів»

Показники	2017	2018	2019
Частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі аграрної, %	6,5	6,7	5,9
Частка обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, %	1,0	1,02	0,9
Частка витрат на придбання нових технологій у загальному обсязі інноваційних витрат, %	2,6	3,0	3,5
Частка витрат на дослідження і розробки у загальному обсязі інноваційних витрат, %	16,2	9,1	10,4
Частка фінансування інноваційної діяльності за рахунок Держбюджету, %	1,9	1,3	2,8
Частка фінансування інноваційної діяльності за рахунок власних коштів, %	84,6	73,7	60,6
Кількість організацій, які виконують наукові дослідження й розробки для підприємства	3	3	3
Кількість науковців, осіб	18	21	15
Кількість впроваджених нових прогресивних технологічних процесів	3	2	4

Першочерговим показником інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств є її кінцевий результат – економічна ефективність.

Розрахунок коливання економічної ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності ДП «ДГ імені Декабристів» представлено в таблиці 2.7, який підтверджує, що отриманий прибуток від результатів інноваційної діяльності кожного року невпинно зменшується.

Таблиця 2.7

Динаміка основних складників інноваційно-інвестиційного потенціалу
ДП «ДГ імені Декабристів»

Показник	Роки		
	2017	2018	2019
Фінансовий складник:			
фінансування наукових та науково-технічних робіт, тис. грн.	13	11	12
фінансування освоєння інновацій на підприємстві, тис. грн.	25	18	27
Кадровий складник:			
кількість працівників наукових організацій (із сумісниками), що виконують науково-технічні роботи, чол.	3	5	7
кількість винахідників, авторів промислових зразків і раціоналізаторських пропозицій, чол.	1	2	4
Науково-технічний складник:			
кількість науково-технічних розробок, одиниць	4	2	5
кількість розроблених об'єктів промислової власності, на які подано заявки до Державного департаменту інтелектуальної власності України, одиниць	9	11	8
Технологічний складник:			
кількість упроваджених технологічних процесів, одиниць	1	0	2
кількість нових видів продукції, освоєних у виробництві, одиниць	0	0	1

У процесі дослідження було обґрунтовано можливість реалізації аналізу інноваційно-інвестиційного потенціалу ДП «ДГ імені Декабристів» з використання методики комплексного аналізу, що містить такі показники: фінансове забезпечення, кількість науково-технічних кадрів, результативність науково-технічної та інноваційної діяльності, кількість наукових організацій, агропромислових підприємств, що впроваджують інновації.

До основних проблем, які з'являються при формуванні структурної будови інноваційно-інвестиційного потенціалу ДП «ДГ імені Декабристів», та суперечливих наслідків, які вони зумовлюють, належать:

- наявність великої кількості висококваліфікованого кадрового потенціалу та відсутність інвестиційних ресурсів, потрібних для їх повноцінного використання, спричиняє втрату талановитих конструкторів, інженерів та винахідників;

- брак інвестиційних ресурсів зумовлює моральне та фізичне зношення матеріально-технічної бази, що стримує в часі, а інколи унеможлиблює продуктивне використання інноваційних розробок і їх застосування, що, зі свого боку, визначає втрату інноваційної ідеї;

- низький рівень розвитку інноваційно-інвестиційної інфраструктури обтяжує процес формування та розвитку в сільськогосподарському виробництві основ інвестування інноваційної діяльності, сповільнює розвиток інформаційно-методичного складника інноваційно-інвестиційного потенціалу та процес комерціалізації інновацій;

Велике значення у розв'язанні цих проблем надається інноваційно-інвестиційним активним сільськогосподарським підприємствам, однак без втручання та підтримки з боку державних та регіональних органів суттєво поліпшити ситуацію в агропромисловому виробництві не вдасться.

Розуміння інноваційно-інвестиційної привабливості ДП «ДГ імені Декабристів» розкриває нові перспективи для розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності. Для результативної реалізації науково-технічних розробок необхідним є усунення недоліків у системі інвестування науково-технічних установ агропромислового виробництва. Загалом позитивною тенденцією є збільшення державного замовлення на реалізацію наукових і науково-технічних робіт, що інвестуються з державного бюджету (рис. 2.8).

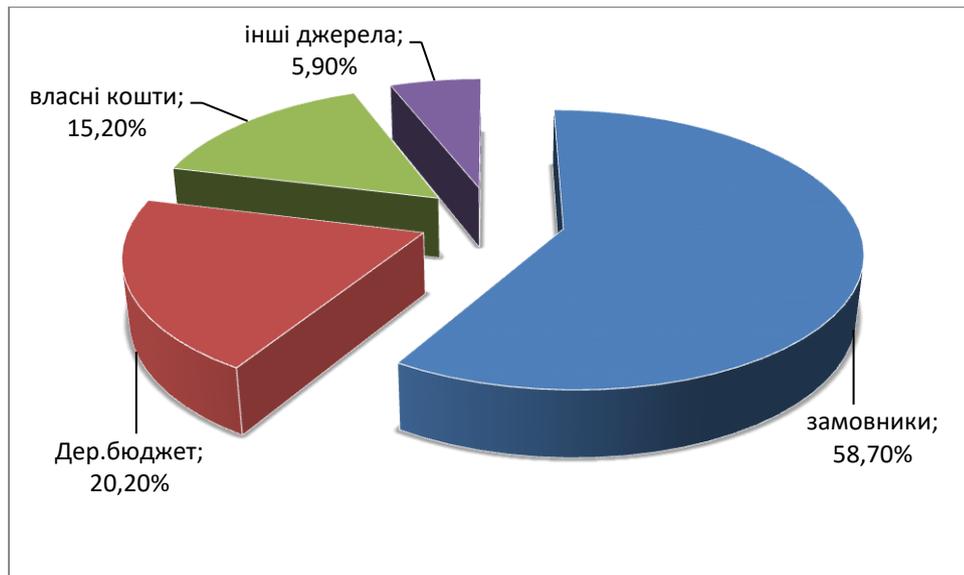

Рис. 2.8. Структура джерел інвестування наукових та науково-технічних робіт ДП «ДГ імені Декабристів» у 2019 році

Проведений аналіз переконує, що основним джерелом інвестування технологічних інновацій у 2017–2019 рр. є власні кошти ДП «ДГ імені Декабристів». Результати дослідження доводять, що основним джерелом інвестування виробництва нових видів продукції та впровадження технологічних процесів в агропромислове виробництво є власні кошти ДП «ДГ імені Декабристів» – 78,8 % та кошти кредиторів – 18,5 % (рис. 2.9).

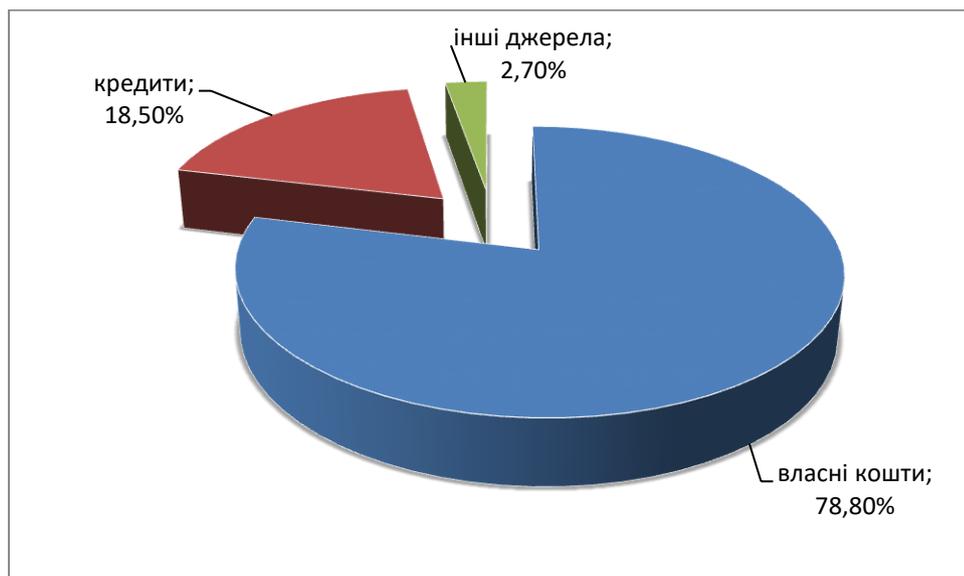

Рис. 2.9. Структура джерел інвестування освоєння інновацій у ДП «ДГ імені Декабристів» в 2019 році

Інноваційно-інвестиційна діяльність у сільськогосподарському виробництві характеризується:

- переходом від управлінського розподілу державних завдань із створення нових реконструкцій виробів і невиробничих засобів до системи альтернативних інноваційних та інвестиційних рішень, ураховуючи, переважно, співвіднесеність попиту і пропозиції та ефективність діяльності сільськогосподарського виробництва; зміною замовників інноваційних розробок; невисоким рівнем обороту капіталу;

- попитом інноваційного інвестування, що ґрунтується на науковій місткості агропромислового виробництва;

- недосконалістю системи, яка б підтримувала комерціалізації інновацій в агропромисловому виробництві;

- високим ризиком та сутністю результатів інвестування інновацій для сільськогосподарського підприємства, тому що невдале інвестування може спричинити непоправні наслідки (банкрутство);

- низьким рівнем державного інвестування та нестачею власних джерел економічних суб'єктів;

- присутністю організаційних та правових проблем;

- неінформованістю та нездатністю керівників різного рівня оцінити нові технології;

- браком науково-технічної підтримки з боку держави; браком об'єктивної інформації при прийнятті інвестиційних рішень через комерційну таємницю і невизначеність наступних позитивних фінансових потоків і, як наслідок, збільшення небезпек;

- багатоетапністю інноваційно-інвестиційної діяльності, що потребує належного інтегрального планування і управління;

- прикладною відсутністю повних аналогів для будь-якого інноваційно-інвестиційного проекту, оскільки кожен такий проект у сільськогосподарському виробництві є особливим;

- послабленням взаємовідносин науки та сільськогосподарського виробництва; незначною активністю вітчизняних та зарубіжних інвесторів;
- брак мотивації економічних суб'єктів до інвестування та освоєння інновацій.

В даному розділі було проведено аналіз фінансового стану ДП «ДГ імені Декабристів». Встановлено, що підприємство розширює своє виробництво, але при цьому має кризовий фінансовий стан. Аналіз ліквідності та платоспроможності показав, що протягом 2017-2019 років було виявлено, що баланс не є абсолютно ліквідним. Говорячи про решту співвідношень, окрім першого, то вони свідчать що у підприємства є оборотні активи у такому потрібному обсязі, який допоможе безпосередньо самому підприємству додержуватися певної фінансової стійкості. Щодо стану інноваційно-інвестиційної діяльності, то в ході аналізу було виявлено, що ДП «ДГ імені Декабристів» має низький рівень. Встановлено, що по-перше, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності повинна бути пов'язана, передусім, з оновленням основних виробничих засобів. По-друге, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності має бути пов'язаною з ресурсозбереженням і сприяти суттєвому скороченню витрат матеріалів на одиницю продукції. По-третє, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності повинна мати соціальну та екологічну спрямованість, де саме людина, якість та безпека її життя забезпечуватимуть пріоритети інноваційно-інвестиційного розвитку. Отже, метою інноваційно-інвестиційної активізації має бути підвищення його соціально-економічної ефективності через системне покращення всіх складників та матеріалізацію наукових знань, покращення соціального забезпечення та посилення екологічної безпеки.

РОЗДІЛ 3

АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО ІМЕНІ ДЕКАБРИСТІВ ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ»

3.1. Напрями удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

Сільське господарство є однією з пріоритетних та основних галузей вітчизняної економіки. У нинішніх надзвичайно складних економічних та військово-політичних умовах лише сільськогосподарське виробництво демонструвало певну позитивну динаміку та забезпечувало збільшення експортного потенціалу держави. Однак подальше економічне зростання та суттєве підвищення ефективності виробничої й інвестиційної діяльності в сільському господарстві можливе лише за умови індустріалізації підприємств галузі, переходу на інноваційну модель розвитку, через модернізацію та техніко-технологічне переозброєння сільськогосподарського виробництва.

Аналіз стану та оцінка інноваційно-інвестиційної діяльності у ДП «ДГ ім.Декабристі» засвідчує, що цей процес має невисокий рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання при значному науковому потенціалі.

Існує необхідність розробити заходи, спрямованих на усунення можливих причин, які гальмують розвиток в інноваційно-інвестиційної діяльності ДП «ДГ ім.Декабристі».

У зв'язку з цим, планується вжити ряд заходів, серед яких пріоритетне значення мають:

– «розвиток науково-інноваційного співробітництва державного та недержавного сектору науки, вищих навчальних закладів і наукових установ з реальним сектором економіки;

- розвиток інноваційної культури шляхом популяризації провадження наукової, винахідницької та інноваційної діяльності, а також створення цілісної системи освіти з урахуванням кадрового забезпечення інноваційної діяльності;
- підвищення ефективності дії механізму стандартизації та сертифікації продукції, захисту прав інтелектуальної власності, дотримання авторського права та суміжних прав, забезпечення досягнення високих стандартів якості, безпеки, екологічності продукції;
- стимулювання промисловців до запровадження новітніх технологій та інновацій;
- забезпечення ефективної реалізації механізму державно-приватного партнерства шляхом удосконалення відповідної нормативно-правової бази;
- утворення консультаційних центрів з питань державно-приватного партнерства на загальнодержавному та регіональному рівні, а також уповноважених органів, відповідальних за впровадження державно-приватного партнерства в Україні, визначення функцій, завдань та обов'язків таких органів» [57].

Слабка інноваційно-інвестиційна активність сільськогосподарських підприємств у нинішніх економічних умовах, насамперед, зумовлена високим комерційним ризиком вкладення коштів у інноваційну сферу, а також необхідністю великих фінансових витрат, тривалим терміном окупності, недосконалістю правового забезпечення науково-технічної діяльності. Ситуація погіршується ще й тим, що сьогодні немає достатнього підґрунтя для стимулювання широкого впровадження у сільськогосподарське виробництво організаційно-економічних та техніко-технологічних інновацій, фіскальна та фінансово-кредитна політика є недосконалою, відсутня спеціалізована інфраструктура ресурсного забезпечення аграрного виробництва і його інноваційно-інвестиційної діяльності.

До того ж низька інноваційно-інвестиційна активність сільськогосподарських підприємств зумовлена відсутністю платоспроможного попиту на науково-технічну та наукомістку продукцію у зв'язку з їх

незадовільним фінансово-економічним становищем, незначними обсягами бюджетного фінансування, дискримінаційними умовами доступу до кредитних ресурсів банків. Слабкою ланкою у розвитку інноваційно-інноваційних процесів у сільськогосподарському виробництві також є нерозвиненість ринку інноваційної продукції, відсутність ефективного організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю, особливо малих та середніх підприємств галузі. Ще однією проблемою є те, що не всі науково-технічні та дослідно-конструкторські розробки доводяться до рівня наукової продукції, яка повністю готова до впровадження та ефективного застосування у сільськогосподарському виробництві. Сьогодні в аграрній інноваційній сфері відсутні організаційно-економічні структури, у компетенцію яких входить вивчення ринку інноваційної продукції та існуючого попиту на неї. Слабкою ланкою інноваційної діяльності у сільському господарстві є те, що багато відібраних для реалізації інноваційно-інвестиційних проєктів сільськогосподарських підприємств не проходять відповідної техніко-технологічної, будівельної, екологічної та економічної експертизи.

Основними проблемами розвитку науки на сьогодні є:

- відсутність ефективного механізму конкуренції;
- незацікавленість сільськогосподарських і переробних підприємств;
- недостатній рівень фінансування НДіДКР у сфері агропромислового комплексу;
- недостатній розвиток матеріально-технічної бази науково-дослідних організацій;
- низька інноваційна активність наукових установ;
- слабка інтеграція науки та освіти, недостатньо реалізований науковий потенціал аграрних вищих навчальних закладів;
- відсутність єдиної системи зберігання генофонду рослин і тварин;
- нерозвиненість інформаційно-сервісної сфери наукових послуг;
- відтік молодих, професійно підготовлених кадрів в інші сфери діяльності внаслідок соціальної незахищеності;

– недостатність кадрового потенціалу у гостродефіцитних та пріоритетних напрямках сільськогосподарської науки, зокрема, в галузі поширення наукових розробок і знань [58].

Специфіка ситуації, що склалася, полягає ще й в тому, що в країні є значні фундаментальні та технологічні можливості, унікальна науково-виробнича база, водночас слабка орієнтація цього інноваційного потенціалу на реалізацію наукових досягнень у виробництві та інших сферах діяльності.

Інноваційний дефіцит виявляється у відсутності ефективного механізму управління процесом створення і реалізації нововведень, у відсутності джерел його фінансування, низькій результативності діяльності наукових колективів.

Нині в науковій літературі обґрунтовано широке коло пропозицій, що стосуються напрямків розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Найбільш суттєвими серед них є наступні (рис.3.1).

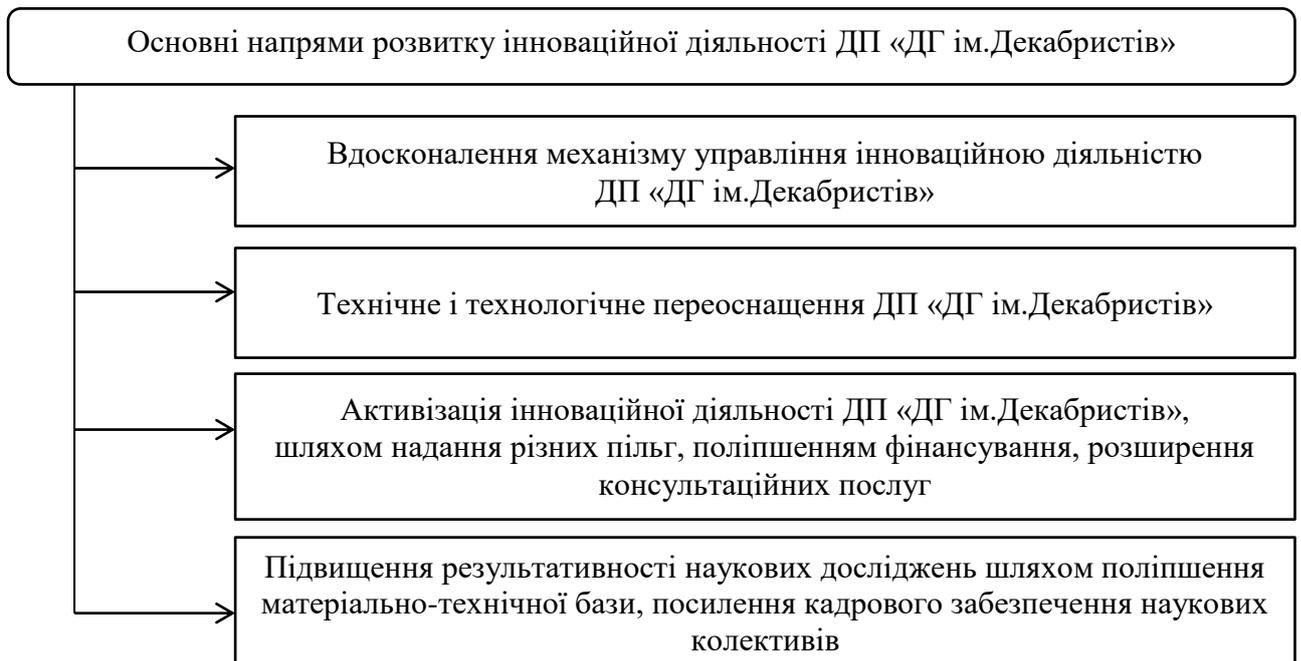

Рис. 3.1. Основні напрями розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності ДП «ДГ ім.Декабристів»

Пріоритетом першого напрямку є формування механізму управління інноваційно-інвестиційною діяльністю ДП «ДГ ім.Декабристів» соціально-економічних систем, який формує організаційно-економічні передумови створення системи інформаційного, консультаційного, ресурсного та інфраструктурного забезпечення розвитку інноваційно-інвестиційних процесів.

Другий напрям передбачає технічне переозброєння ДП «ДГ ім.Декабристів», подолання техніко-технологічної відсталості вітчизняного агропромислового виробництва.

Формування інфраструктури інноваційно-інвестиційної діяльності ДП «ДГ ім.Декабристів», у свою чергу, вимагає формування організаційних структур та інститутів по просуванню наукової-технічної та проектно-конструкторської продукції на ринку інновацій; інформаційно-консультативний провайдинг інноваційно-інвестиційної діяльності; економічну експертизу та аналітичну оцінку науково-технічних й інноваційно-інвестиційних програм, проектів, пропозицій і заявок; розвиток експериментально-дослідницької бази; створення регіональних структур для фінансування та ресурсного забезпечення науково-технічної й інноваційно-інвестиційної діяльності.

Також слід зазначити, що для кожного регіону основні напрями інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств і галузей сільського господарства уточнюються з урахуванням рівня розвитку науково-технічного прогресу та інноваційного потенціалу, регіональної економічної специфіки та особливостей здійснення сільськогосподарської діяльності, наявності та рівня розвитку виробничої й фінансово-кредитної інфраструктури, розвитку інтеграційних процесів тощо.

З огляду на таке розуміння, ми визначили основні напрями інноваційно-інвестиційного розвитку ДП «ДГ ім.Декабристів» (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Основні напрями інноваційно-інвестиційного розвитку ДП «ДГ
ім.Декабристів»

Інновації	Очікувані результати
У рослинництві	
1. Запровадження нових високоврожайних сортів сільськогосподарських культур, стійких до хвороб, створених на основі використання клітинної інженерії, молекулярної генетики та традиційної селекції	1. Підвищення урожайності сільськогосподарських культур, поліпшення якості продукції рослинництва
2. Адаптація високопродуктивних сортів сільськогосподарських культур вітчизняної та зарубіжної селекції до ґрунтово-кліматичних умов Полтавської області	2. Зниження витрат на впровадження нових високоврожайних культур
3. Упровадження нових систем землекористування та вологозберезувальних технологій	3. Збереження родючості ґрунтів, підвищення урожайності сільськогосподарських культур
4. Упровадження No-till та Mini-till технологій	4. Суттєве зниження витрат на виробництво. Збереження родючості ґрунтів. Покращення екологічного стану Полтавської області
5. Упровадження ресурсозберезувальних систем машин для комплексної механізації технологічних процесів у землеробстві	5. Підвищення продуктивності праці, зниження собівартості виконання механізованих робіт
6. Використання високоефективних біопрепаратів для боротьби з хворобами і шкідниками рослин	6. Підвищення урожайності та якості продукції
У тваринництві	
1. Утримання високопродуктивних порід сільськогосподарських тварин	Підвищення продуктивності тварин. Поліпшення порідного складу стада
2. Адаптація сільськогосподарських тварин вітчизняної та зарубіжної селекції для природно-кліматичних умов Полтавської області	Зниження витрат на поліпшення порідного складу стада. Підвищення продуктивності тварин
3. Упровадження безвідходних технологій переробки продукції тваринного походження	Поліпшення асортименту харчової продукції. Зниження витрат на виробництво
4. Використання нових ресурсозберігаючих систем машин для комплексної механізації технологічних процесів у тваринництві	Підвищення продуктивності праці. Зниження собівартості продукції
5. Упровадження технічних засобів водопостачання на основі використання поновлюваних природних джерел енергії	Зниження витрат на виробництво тваринницької продукції. Підвищення екологічної безпеки
6. Удосконалення систем утримання та годівлі тварин	Підвищення продуктивності тварин. Підвищення якості продукції
7. Розробка нових методів діагностики, профілактики і лікування тварин	Підвищення якості продукції тваринного походження. Підвищення екологічного благополуччя Полтавської області

На підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що, по-перше, необхідна децентралізація державного управління інноваційно-інвестиційним розвитком сільськогосподарських підприємств та зосередження більшої уваги на цьому питанні на регіональному рівні. По-друге, існує нагальна потреба реструктуризації її організаційно-економічного механізму.

3.2. Економічне обґрунтування впровадження інноваційного проекту на підприємстві

Здійснення господарської діяльності у сільському господарстві, а також реалізація окремих бізнес-проектів на сьогоднішньому етапі функціонування вітчизняних агропідприємств неможливе без розробки і впровадження новацій у процесі планування, управління та виробничої діяльності [59].

Для обґрунтування необхідності впровадження агроінновацій у ДП «ДГ ім. Декабристів» нами використано метод «Шість капелюхів мислення» – це система, розроблена Едвардом де Боно, яка відображає інструмент для індивідуального мислення з використанням шістьох кольорових капелюхів.

«Шість капелюхів мислення» надає засобів для планування детальних і згуртованих процесів мислення, в нашому випадку надає можливість оцінити ефективність впровадження інновацій в перспективі стратегічного планування [60].

Взаємодія підприємства із зовнішнім середовищем визначається цілями, місією і стратегією підприємства. З одного боку, місія і цілі повинні визначатися менеджерами, з іншого – цілі відтворюють об'єктивний сенс існування підприємства. Основним є максимальна відповідність цілей, що визначені підприємством, і цілей, які існують в зовнішньому середовищі, передусім споживачами.

Стратегічний аналіз, який проводить підприємство не може достовірно передбачити майбутнє, адже неможливо врахувати всі зміни чинників функціонування підприємства в зовнішньому середовищі. Важливим є

розроблення та реалізація механізму стратегічного пристосування підприємства до зовнішнього середовища як сукупності всіх елементів, що забезпечують спроможність підприємства вчасно виявити зміни поза межами, ідентифікувати тенденції розвитку, підготувати й реалізувати систему заходів відносно ліквідації або скорочення негативних наслідків впливу його факторів.

Механізм стратегічного пристосування підприємства до зовнішнього середовища – це сукупність елементів, які забезпечують здатність суб'єкта господарювання своєчасно виявити зміни в середовищі, ідентифікувати тенденції їхнього розвитку, розробити і здійснити систему заходів стосовно ліквідації або зменшення негативних результатів впливу факторів та використання сприятливих умов [61].

Розглянемо детальніше запропонований засіб стратегічного пристосування підприємства ДП «ДГ ім.Декабристів» (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Метод «Шість капелюхів мислення» для ДП «ДГ ім.Декабристів»

- 1) Блакитний (керування) – визначення предмета обговорення та цілей.

Суб'єктами зовнішнього середовища, з якими ДП «ДГ ім.Декабристів» контактує найчастіше, – це переробники, споживачі, постачальники і держава. Менш тісні зв'язки з конкурентами та іншими суб'єктами.

2) Червоний капелюх – емоції:

- основна проблема підприємства – високий рівень конкуренції;
- дискомфорт: великі втрати часу на створення ідей із переманювання клієнтів, а результат – негарантований;
- невизначеність: існує багато досліджень, які свідчать, що споживачі часто діють нелогічно.

3) Білий капелюх – інформація:

- порівняно з конкурентами, це малий рівень товарообороту;
- асортиментний ряд має ціни, які не вище, ніж у конкурентів.

4) Жовтий капелюх – оптимізм:

- сільське господарство – така галузь, що навіть якщо у конкурентів будуть кращі умови, свій споживач усе одно буде завжди;
- у галузі є багато можливостей для розвитку.

5) Чорний капелюх – критика:

- конкуренти можуть знизити ціни, і в той же час може знизитись якість;
- для дієвої бізнес-моделі підприємству не вистачає якісних кадрів.

Менеджменту середньої ланки та самим працівникам зазвичай бракує кваліфікації, і це виражається у погіршенні роботи кооперативу та якості обслуговування споживачів.

б) Зелений капелюх – креативність:

- впровадити систему Mini-till.

Проведене дослідження дало змогу прийти до висновку, що в галузі сільського господарства рівень конкуренції наближається до ідеального: на ринку багато виробників, проте жоден із них не має характерної переваги, ситуація залежить від споживача. І, в даному випадку, надзвичайно важливо знати, чого хоче споживач, постійно моніторити галузь на предмет змін, уважно слідкувати за конкурентами, регулярно проводити дослідження ринку.

Користуючись методом стратегічного мислення Едварда де Боно та системним підходом, можна розглядати СК «Іскра» як відкриту систему з невеликою кількістю зв'язків із зовнішнім середовищем. За високого рівня конкуренції підприємству важко просуватися на ринку, використовуючи лише стандартні методи бізнес-аналізу та регулювання бізнес-процесів. Отже, використання методів креативного мислення, а саме методу стратегічного мислення Едварда де Боно, є доцільним й актуальним.

У вітчизняному землеробстві досить активно використовуються інновації обробітку ґрунту для збільшення родючості та збереження мікроелементів, але їх вплив не завжди дає позитивний ефект [62].

На сьогодні головною умовою досягнення ефективного розвитку виробництва сільськогосподарських культур є раціональне розміщення посівів за сівозмінами. Практикою доведено, що занадто великі площі призводять до негативних наслідків – як у якості продукції і урожайності, так і в економічному відношенні. Досвід світових господарств свідчить, що частка зернових в загальній посівній площі не повинна бути більше 50-60 %, інші відсотки посівів потрібно відвести під посів технічних або овочевих культур [63].

Як підтверджує світовий досвід, вирішенням наявних проблем сільськогосподарського господарства є впровадження ресурсозберігаючого виробництва, зокрема технологій – Mini-till, Strip-till, No-till.

Освоєння та запровадження інноваційних технологій потребує всебічного вивчення особливостей технології, модернізації засобів виробництва, удосконалення виробничої структури, організації підприємства. Послідовно і планомірно має відбуватися перехід до ресурсозберігаючого виробництва сільськогосподарських культур [64,65].

Наприклад, слід враховувати, що дані технології повністю розкрити свій потенціал можуть при чіткому плануванні, розумінні всієї специфіки технології, обґрунтованого вибору ресурсозберігаючої технології і суворому дотриманні всіх етапів виробництва.

Впровадження сівозмін сприяє поліпшенню якості продукції, росту врожайності сільськогосподарських культур і збереженню та відтворенню родючості ґрунтів, регулюванню балансу мінеральних елементів живлення і органічних речовин; збереженню, раціональному використанню та нагромадженню вологи; зменшенню забур'янення, обмеженню поширенню шкідників й збудників хвороб сільськогосподарських культур; раціональному використанню всіх земельних угідь, трудових та матеріальних ресурсів та технологічних засобів упродовж всього періоду; збереженню довкілля на безпечному рівні [66].

Можна стверджувати, що найважливішим ресурсом підвищення конкурентоспроможності зернового господарства є техніка. З одного боку, це основний регулятор обсягу робіт і процесів, які виконуються працівником, а з іншого – спосіб для використання теперішніх технологій, наукоємних процесів, що дають змогу значно підвищити продуктивність землі та зменшити витрати матеріально-технічних ресурсів, які використовуються у виробництві [67].

Прогресивний розвиток зерновиробництва практично неможливий без впровадження інноваційних технологій. Найбільшої уваги у сучасних економічних умовах заслуговують ті з них, що базуються на мінімальному і нульовому обробітку ґрунтів (Mini-till, No-till), які дозволяють зменшити витрати на вирощування зернових культур, відновити природний баланс ґрунтів, забезпечити ведення екологічного землеробства тощо.

Нами запропоновано у ДП «ДГ ім.Декабристів» впровадити прогресивну сучасну технологію мінімального обробітку ґрунту й точного землеробства Mini-till, яка передбачає мінімізацію техніко-технологічного впливу на ґрунт під час його обробітку, що підсилить екологічність й економічну ефективність процесу вирощування сільськогосподарських культур за рахунок зменшення погодно-кліматичного впливу, суттєвого скорочення рівня витрат палива, засобів захисту рослин, добрив, зниження використання сільськогосподарської техніки, зростання врожайності, оптимізації сівозмін, покращення стану природного середовища [68].

Перевагами використання та адаптування технології обробітку ґрунту Mini-till для ДП «ДГ ім.Декабристів» є:

- накопичення органічної речовини і власне гумусу в ґрунті за рахунок збереження в ній пожнивних залишків;
- підвищення родючості ґрунту з плином часу – до 45 % протягом 5-7 років;
- поліпшення фільтраційних властивостей ґрунту;
- відсутність ущільнення ґрунту і поступове зменшення її щільності при тривалому застосуванні Mini-Till;
- зменшення кількості проходів техніки і широке застосування комбінованих прийомів обробки ґрунту, що скорочують кількість проходів техніки;
- збереження більшої кількості вологи в ґрунті;
- менша залежність врожайності від кількості опадів;
- скорочення поливу при вирощуванні овочів на поливних землях у 2,5-3 рази;
- зниження потреби в гербіцидах з плином часу;
- скорочення витрати мінеральних добрив з плином часу;
- наявність прогресивних технологій, які змогли б надалі звести використання гербіцидів до мінімуму при збереженні всіх позитивних якостей.

У той час як, необхідно враховувати можливі недоліки використання та адаптування технології обробітку ґрунту Mini-till, серед яких: необхідність щорічного застосування гербіцидів; звичка бур'янів до гербіцидів; висока вартість гербіцидів; необхідність застосування гібридів, стійких до гербіцидів; необхідність у оновленні машино-тракторного парку – більш потужних і дорогих тракторів (у випадку застосування зарубіжної техніки – велика вартість і неповна відповідність зарубіжної техніки вимогам клімату України); велика імовірність появи фузаріозу (захворювання рослин, викликане грибами

роду *Fusarium*); необхідність застосування сидератів (дійовий засіб придушення бур'янів без використання гербіцидів).

Проблеми в адаптуванні технології обробітку ґрунту Mini-till для ДП «ДГ ім.Декабристів» проявились у:

- відсутності чітких рекомендацій щодо переходу на технологію;
- слабкій державній підтримці, відсутності субсидіювання;
- необхідності модернізації парку сільськогосподарської техніки;
- потребі в інвестуванні;
- суттєвому збільшенні засміченості посівів;
- необхідності урахування особливостей та властивостей ґрунту – щільності, вмісту гумусу, рухомих форм поживних речовин;
- ущільненні та підкисленні ґрунту;
- погіршенні фізичних властивостей та фітосанітарного стану ґрунту і посівів.

Технології вирощування зернових культур у підприємстві передбачають насамперед ефективне і інтенсивне використання продуктивності землі, підвищення її родючості, так як вона є головним засобом сільськогосподарського виробництва [69].

Використовуючи провідний досвід фахівців та інших вітчизняних підприємств, ми розробили перелік необхідного обладнання та провели економічні розрахунки, що можуть бути використаними під час запровадження технології Mini-till у сільськогосподарському підприємстві з площею ріллі 3254,0 тис. га (табл. 3.2).

Строк окупності капітальних вкладень у оновлення машино-тракторного парку для пропонованої сівозміни на 4253,0 га для класичної технології становить 8,3 років за умови що капіталовкладення становитимуть 18711,0 тис. грн, валовий дохід становитиме 5267,0 тис. грн, рентабельність виробництва складе 26,5 %, а рентабельність продаж 20,9 %. Тоді як, для нульової (Mini-till) технології – 1,7 року за умови що капіталовкладення становитимуть 12909,0

тис. грн, валовий дохід становитиме 10034,0 тис. грн, рентабельність виробництва складе 66,3 %, а рентабельність продаж 39,9 %. Таким чином, ми дійшли висновку, що ефективність нульової технології значно вище традиційної і буде економічно доцільною для ДП «ДГ ім.Декабристів».

Таблиця 3.2

Прогнозна економічна ефективність застосування традиційної та ресурсозберігаючої технологій у рослинництві у 2021 році на ДП «ДГ ім.Декабристів»

Показники	Традиційна технологія	Нульова технологія (Mini-till)
Площа запропонованої сівозміни, га	3254,0	3254,0
Загальна кількість тракторів у складі парку, шт.	15	8
Загальна кількість сільгоспмашин, шт.	71	30
Капіталовкладення, тис. грн	18711,0	12909,0
Затрати праці на виконання об'єму механізованих робіт, люд.-год.	21717,0	12722,0
Витрати пального, т	278	121
Виробничі витрати, тис. грн	19904,0	15136
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	25170,0	25170,0
Валовий дохід, тис. грн	5267,0	10034,0
Рентабельність виробництва, %	26,5	66,3
Рентабельність продаж, %	20,9	39,9
Чистий дохід, тис. грн	2256,0	7481,0
Термін окупності капітальних вкладень, років	8,3	1,7

У роботі удосконалено алгоритм впровадження інноваційних технологій для підприємства АПК, який складається з 7 основних послідовних етапів, управлінських процесів, спрямованих на досягнення стратегічних і оперативних цілей та оцінки ефективності упровадження з врахуванням нормативно-правової бази, інноваційно-інвестиційного клімату, інноваційного потенціалу та галузевих особливостей підприємства (рис. 3.1).

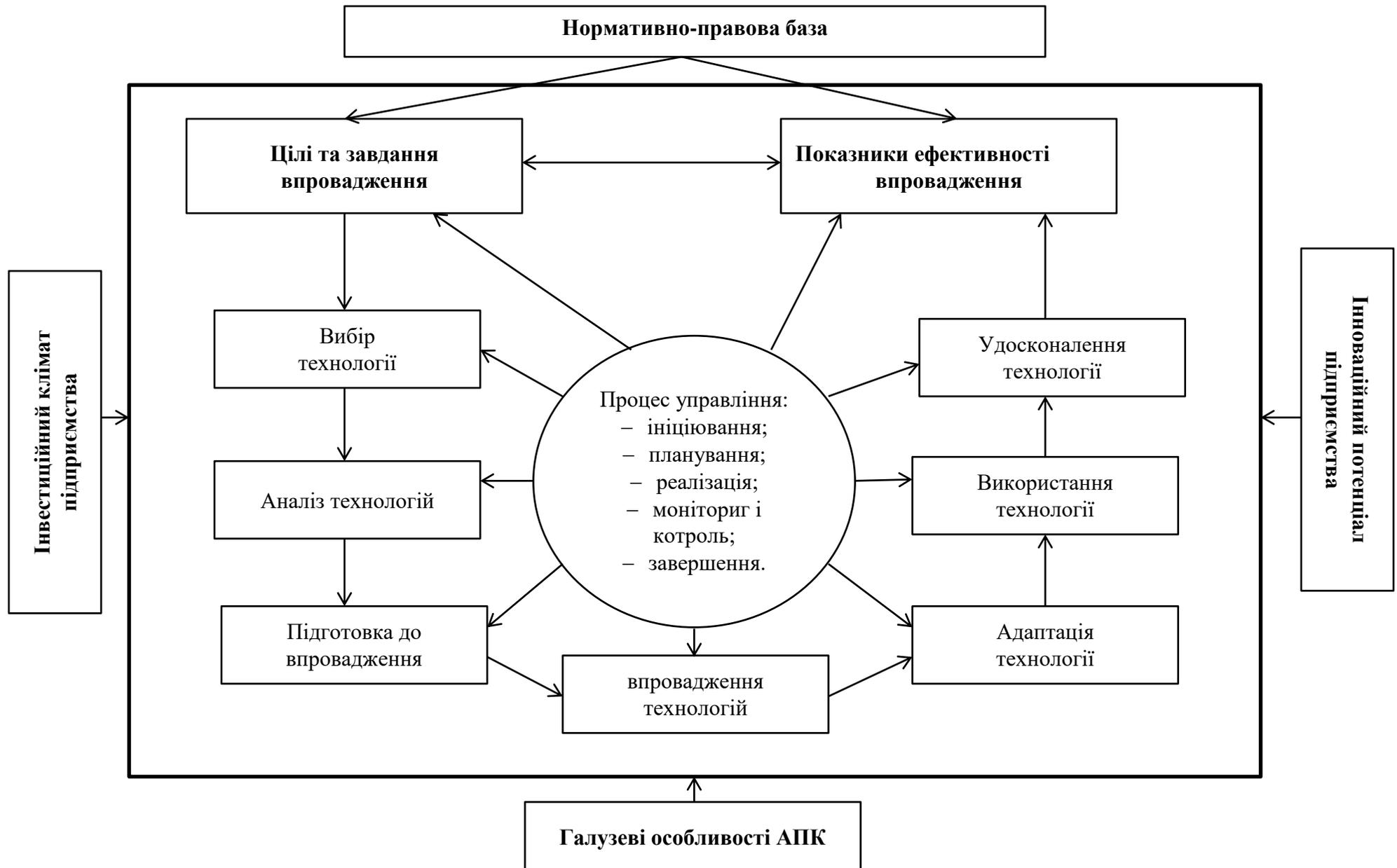

Рис. 3.3. Рекомендований алгоритм впровадження інноваційних технологій ДП «ДГ ім.Декабристів», 2021-2023 рр.

Широкомасштабне впровадження інновацій у сільськогосподарських підприємствах дасть змогу забезпечити потреби в продукції високої якості, виявляти причини інноваційної динаміки, створити умови для регулярного відтворення виробництва і передбачити стратегічні зміни в економіці, ринку, продукції та попиті, а також розробляти необхідні заходи реагування або організаційно-економічної, технічної підтримки інноваційних рішень [70].

Упровадження мінімальних та ресурсозберігаючих технологій обробітку ґрунту, самостійно від своїх процесних особливостей, мають подібні проблеми в адаптації до вітчизняних умов господарювання. До них належать значна фінансова затратність, низька державна підтримка, необхідність оновлення машино-тракторного парку та використання інновацій [71].

Саме тому, для подолання кризового стану технологічно-інноваційної активності аграрної галузі необхідно:

- створити правову базу упровадження альтернативних методів ведення сільського господарства;
- зміцнити державну підтримку фундаментальних науково-технічних досліджень;
- сприяти росту аграрної науки та інтелектуального потенціалу АПК;
- покращити рівень підготовки і кваліфікації працівників аграрної галузі;
- стимулювати державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств, зайнятих інноваційною діяльністю;
- заохочувати інвестування заходів відносно впровадження науково-технічних досягнень у реалізацію і виробництво програм інноваційної діяльності у сільському господарстві;
- впроваджувати та розробляти дієві механізми стимулювання інноваційного оновлення в аграрній сфері;
- сформувати організаційно-економічний механізм технологічної безпеки аграрної галузі.

Отже, використання інновацій та техніко-технологічних розроблень в практиці господарювання ДП «ДГ ім.Декабристів» дасть змогу підвищити результативність його діяльності. За допомогою інтенсивних технологій ведення агровиробництва можливо збільшити виробництво валової продукції, покращити її якість, зменшити витрати ресурсів, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності та прибутковості підприємницької діяльності.

ВИСНОВКИ

В дипломній роботі, відповідно до поставленої мети, проаналізовано інноваційно-інвестиційну діяльність ДП «ДГ ім.Декабристів» за допомогою SWOT-аналізу та обґрунтовано вибір напрямів інноваційного розвитку підприємства. Сформульовано пропозиції щодо визначення пріоритетних напрямів розвитку підприємства та розраховано економічний ефект від впровадження інноваційних технологій.

В теоретичному аспекті було визначено економічну сутність і специфіка інноваційної діяльності. Слід зазначити, що управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на макрорівні відбувається безсистемно і за відсутністю комплексної оцінки результатів впливу прийнятих актів на інвестиційні процеси і розвиток економіки.

На підприємствах для повного аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності доцільно використовувати систему комплексного аналізу, яка включає в себе аналіз фінансового стану підприємства, аналіз виробничої діяльності підприємства, SWOT – аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності, аналіз показників інвестиційної діяльності підприємства та аналіз показників інноваційної діяльності підприємства, що дозволить дослідити поточний стан підприємства та стан інноваційно-інвестиційної діяльності, фактори, що безпосередньо впливають на інноваційно-інвестиційну діяльність підприємства та виявити резерви підвищення економічної ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Проведення SWOT-аналізу дасть змогу визначити перспективи та реальні можливості впровадження інвестиційно-інноваційного проекту для підприємства у сучасному ринковому середовищі. Необхідно також врахувати, що для кожної галузі перелік факторів може бути стандартизованим, але одночасно така методика проведення оцінки дає змогу змінювати набір факторів залежно від зміни реальних умов господарювання.

Об'єктом дослідження було обрано ДП «ДГ ім.Декабристів» – багатогалузеве господарство, має статуси племзаводу з розведення миргородської чорно-рябої породи свиней (з 1947 року) та репродуктора з вирощування айрширської породи ВРХ. Загальна чисельність працівників сягає 197 чоловік.

Основний вид діяльності – виробництво та зберігання продукції сільського господарства (продукції харчування, продовольства і сировини рослинного та тваринного походження).

Встановлено, що підприємство розширює своє виробництво, але при цьому має кризовий фінансовий стан. Аналіз ліквідності та платоспроможності показав, що протягом 2017-2019 років було виявлено, що баланс не є абсолютно ліквідним. Говорячи про решту співвідношень, окрім першого, то вони свідчать що у підприємства є оборотні активи у такому потрібному обсязі, який допоможе безпосередньо самому підприємству додержуватися певної фінансової стійкості. Щодо стану інноваційно-інвестиційної діяльності, то в ході аналізу було виявлено, що ДП «ДГ імені Декабристів» має низький рівень. Встановлено, що по-перше, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності повинна бути пов'язана, передусім, з оновленням основних виробничих засобів. По-друге, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності має бути пов'язаною з ресурсозбереженням і сприяти суттєвому скороченню витрат матеріалів на одиницю продукції. По-третє, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності повинна мати соціальну та екологічну спрямованість, де саме людина, якість та безпека її життя забезпечуватимуть пріоритети інноваційно-інвестиційного розвитку.

Доведено, що ДП «ДГ імені Декабристів» має реальні можливості успішного розвитку за умов, коли сильні сторони і можливості будуть враховані, розроблені напрями подолання слабких сторін і загроз, а також буде впроваджено ефективну систему стратегічного управління підприємством. Тобто, ДП «ДГ імені Декабристів» повинен прагнути посилити конкурентні позиції серед тих факторів, де це можливо, з одночасною ліквідацією слабких

ланок. Доречно концентрувати увагу на підвищенні конкурентоспроможності продукції і зменшенні рівня витрат за рахунок підвищення рівня мотивації праці серед працівників підприємства.

Запропоновано впровадити прогресивну сучасну технологію мінімального обробітку ґрунту й точного землеробства Mini-till, яка передбачає мінімізацію техніко-технологічного впливу на ґрунт під час його обробітку, що підсилює екологічність й економічну ефективність процесу вирощування сільськогосподарських культур за рахунок зменшення погодно-кліматичного впливу, суттєвого скорочення рівня витрат палива, засобів захисту рослин, добрив, зниження використання сільськогосподарської техніки, зростання врожайності, оптимізації сівозмін, покращення стану природного середовища.

Розраховано, що строк окупності капітальних вкладень у придбання комплексу тракторів і сільгоспмашин для запропонованої сівозміни на 3254,0 га для класичної технології становить 8,3 років, а для нульової (Mini-till) технології – 1,7 року. Таким чином, ми дійшли висновку, що ефективність нульової технології значно вище традиційної і буде економічно доцільною для підприємства.

Розглянуто можливість впровадження мінімальних та ресурсозберігаючих технологій обробітку ґрунту, самостійно від своїх процесних особливостей, що мають подібні проблеми в адаптації до вітчизняних умов господарювання. До них належать: значна фінансова затратність, низька державна підтримка, необхідність оновлення машино-тракторного парку та використання новітніх інформаційних систем.

Використавши метод стратегічного мислення Едварда де Боно та системний підхід, можна розглядати ДП «ДГ імені Декабристів» як відкриту систему з не великою кількістю зв'язків із зовнішнім середовищем. За високого рівня конкуренції підприємству важко просуватися на ринку, використовуючи лише стандартні методи бізнес-аналізу та регулювання бізнес-процесів. Отже, використання методів креативного мислення, а саме методу стратегічного мислення Едварда де Боно, є доцільним й актуальним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інноваційно–інвестиційна діяльність як базова передумова сталого розвитку суб’єктів господарювання / А. П. Гречан, Л. М. Бабич // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2019. – Вип. 34. – С. 27–32.
2. Ільчук В. Інноваційно–інвестиційна діяльність промислових підприємств України / В. Ільчук, А. Деркач, К. Пчельнікова // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2017. – № 2. – С. 15–21.
3. Інноваційні ресурси господарського розвитку: [монографія] / За ред. В. П. Мельника. – К. : Об’єднаний інститут економіки НАНУ, 2005. – 363 с.
4. Шарп У.Ф. Инвестиции / У.Ф. Шарп, Г. Дж. Бэйли; пер. с англ. – М.: Инфра–М, 1997, 1000 с.– С.17
5. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер. – М. :Эксмо, 2007. – 864 с.
6. Сподіна В.О. Проблеми ефективної реалізації інноваційної діяльності в Україні // Реформування фінансово–економічної системи: погляд у майбутнє. Частина 1 – Львів: ЛЕФ, – 2013 – С. 90–93.
7. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
8. Федулова Л.В. Развитие национальной инновационной системы Украины / Л.В. Федулова // Экономика Украины. – 2005. – №4 – С. 35–47.
9. Економіка та організація інноваційної діяльності: підручник / [Волков О. І., Денисенко М. П., Гречан А. П. та ін.]; за ред. Волкова О. І. та Денисенка М. П. – [3–є вид.]. – К.: Центр навч. літер., 2007. – 662 с.
10. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: [підручник] [Електронний ресурс] / Т.В. Майорова. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/15840720/investuvannya/investitsiyna>.

11. Покропивний С. Ф. Ефективність інноваційно–інвестиційної діяльності /С. Ф. Покропивний, А. П. Новак. – К.: КНЕУ, 1997. – 184 с.
12. Поліщук О.О. Сутність поняття «інноваційна діяльність» як соціально–економічної категорії [електронний ресурс] / О.О. Поліщук //Економічний вісник Донбасу: Науковий журнал. – Донецьк: 2010. – №3(21). – С.169–171. – Режим доступу: <http://archive.nbuu.gov.ua>.
13. Загорна Т.О. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 400 с.
14. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
15. Микитюк, П. П. Аналіз інвестиційно–інноваційної діяльності підприємств: монографія /П. П. Микитюк. – Тернопіль: ТЗОВ «Терно–граф», 2009. – 304 с.
16. Черваньов Д.М., Нейкова Л.І. Менеджмент інноваційно–інвестиційного розвитку підприємств України: монографія. К.: Знання, 1999. 214 с.
17. Инновационный менеджмент: учебник; под. ред. С. Д. Ильенковой. М.: ЮНИТИ, 2000. 328 с.
18. Морозов Ю. П., Гаврилов А. И., Городнов А. Г. Инновационный менеджмент : учебное пособие. М. : ЮНИТИ–ДАНА, 2003. 471 с.
19. Міжнародна інвестиційна діяльність: підручник; за ред. Д. Г. Лук’яненка. К. : КНЕУ, 2003.
20. Ващенко К. О., Варналій З. С., Воротін В. Є., Геєць В. М., Кужель О. В., Лібанова Е. М. [та ін.]. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: національна доповідь. К. : Держкомпідприємництво, 2008. 226 с.
21. Господарський кодекс України : затв. ВРУ 16.01.2003 р. № 436–IV: [зі змінами та доповненнями]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
22. Провайдинг інновацій: підручник; за ред. М. П. Денисенка. К.: Професіонал, 2008. 448 с.

23. Лапко О. О. Державне регулювання інноваційної діяльності: економічний механізм і його вдосконалення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.02.03 “Організація управління, планування і регулювання економікою”. К., 2000. 32 с.
24. Данилишин Б. М., Корецький М. Х., Дацій О. І. Регулювання розвитку інноваційного потенціалу в економіці: монографія. Ніжин: ТОВ “Вид-во “Аспект–Поліграф”, 2007. 220 с.
25. Поручник А. М., Антонюк Л. Л. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні : монографія,. К.: КНЕУ, 2000. 172 с.
26. Литвин, З. Б. Аналіз як невід’ємний інструмент ефективності інвестиційно–інноваційної діяльності підприємства / З. Б. Литвин // Регіональна бізнес–економіка та управління. – № 4(44). – грудень. – 2014 – С. 25–34.
27. Лысенко, Д. В. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности / Д. В. Лысенко. – М.: Инфра – М, 2007. – 320 с.
28. Чубай В. М. Аналіз інноваційного потенціалу машинобудівного підприємства у процесі формування і реалізації інноваційної стратегії / В. М. Чубай // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 8 (110). – С. 183–190.
29. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: Підручник. – 2–ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2004. – с. 375.
30. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: Підручник. – 2–ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2004. – с. 375.
31. Амеліна О. В. Критерії оцінки привабливості інвестиційних проектів / О. В. Амеліна // Вісник Кам’янець–Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – 2011. – №4. – С. 286–289.
32. Ануфрієва Є. І. Методологічний підхід до оцінки ступеня новизни впровадження підприємством технологічних процесів з урахуванням їх економічної ефективності / Є. І. Ануфрієва // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – №7. – С. 6–10.
33. Богацкий Р. Технология волшебства / Р. Богацкий // Креативная экономика. – 2010. – № 3 (5/3). – С. 70–73.

34. Голубенко А.А. Анализ возможностей инновационного развития в процессе формирования стратегических направлений инновационной деятельности предприятия / А.А. Голубенко // Економіка промисловості. – 2002. – № 2 (16). – С. 80–84.

35. Голубенко А.А. Инвестиционная поддержка инновационной деятельности предприятия / А.А. Голубенко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2002. – № 5 (51). – С. 38–45.

36. Ілляшенко, С. М. Організаційно–економічні основи управління вибором напрямків інноваційного розвитку промислових підприємств [Текст]: монографія / С. М. Ілляшенко, О. А. Біловодська. – Суми: Університет. кн., 2010. – 281 с.

37. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: підручник/ С.М. Ілляшенко. – Суми: Університетська книга, 2010. – 334 с.

38. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: Навчальний посібник. – Суми ВТД «Університетська книга», 2008. – с. 284.

39. Цюняк О. П. Філософське осмислення поняття «інноваційна діяльність» / О. П. Цюняк // Молодий вчений. – 2019. – № 5(1). – С. 175–178.

40. Грудцина Ю. В. Інноваційна діяльність в Україні: аналіз та прогнозування / Ю. В. Грудцина // Бізнес Інформ. – 2019. – № 2. – С. 78–84.

41. Яненко І. Г. Інноваційна діяльність промислових підприємств України: стан та перспективи розвитку / І. Г. Яненко, С. С. Позур, О. А. Катаєва // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво–Могилянська академія»]. Серія: Економіка. – 2016. – Т. 285, Вип. 273. – С. 89–94.

42. Євтушенко В. А. Інноваційна діяльність як сфера соціальної відповідальності українських підприємств / В. А. Євтушенко, Б. В. Сорін, А. І. Бабошко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2016. – Вип. 16(1). – С. 9–14.

43. Дискіна А. А. Інноваційно–інвестиційна діяльність як основа підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств / А. А. Дискіна, Р. О. Чучуменко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 12. – С. 86–89.

44. Яснолоб І. О. Інноваційна діяльність підприємства на основі аутсорсингу та моделювання бізнес–процесів / І. О. Яснолоб, О. О. Горб, Я. В. Радіонова // Економіка АПК. – 2018. – № 3. – С. 82–90.

45. Рекуш А. М. Інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств в їх стратегічному розвитку / А. М. Рекуш // Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. – 2017. – № 3. – С. 239–244.

46. Коваленко О. В. Профільна інноваційна діяльність наукових установ агропромислового напрямку щодо реалізації засад продовольчої безпеки держави / О. В. Коваленко, К. В. Копилова, С. Б. Вербицький // Таврійський науковий вісник. Економічні науки. – 2017. – Вип. 98. – С. 17–24.

47. Сосова Т. К. Інноваційна діяльність як ключовий фактор розвитку підприємництва в Україні / Т. К. Сосова // International scientific journal. – 2016. – № 4(2). – С. 99–103.

48. Рудницька О. М. Інноваційна діяльність підприємств в Україні та шляхи її покращення / О. М. Рудницька, І. З. Шпитко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Логістика. – 2014. – № 811. – С. 305–309.

49. Лиськова Л. М. Інноваційна діяльність вітчизняних підприємств у період структурної кризи як метод забезпечення їх конкурентоспроможності / Л. М. Лиськова // Європейські перспективи. – 2015. – Вип. 6. – С. 13–19.

50. Могильна Л. М. Інноваційно–інвестиційна діяльність як складова підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК Сумської області / Л. М. Могильна // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Економіка. – 2016. – Вип. 1. – С. 165–171.

51. Офіційний сайт ДП «ДГ імені Декабристів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://youcontrol.com.ua/ru/>

52. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: навчальний посібник / Б.Є. Грабовецький. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
53. Інвестиційна діяльність у сільськогосподарських підприємствах Закарпатської області / Спаський Г.В. // Економіка АПК. – 2018. – № 7 – С. 47
54. Калашнікова Т. В. Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного сектору України: стан та перспективи / Калашнікова Т. В., Калашніков А. О. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 14. – С. 171–175.
55. Грановська В. Г. Модель забезпечення конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств / В. Г. Грановська // Глобальні та національні проблеми економіки – 2016. – № 14. – С. 331–335.
56. Чупіс А.В., Мельник М.І. Інноваційно–інвестиційна діяльність агроформувань Сумської області та її фінансове забезпечення. Фундаментальні та прикладні проблеми підприємницької діяльності в аграрному секторі: матеріали Міжнародної наук.–практ. конф., Харк. нац. аграр. ун–т ім. В.В. Докучаєва. Харків: ХНАУ. 2015. С. 158–162.
57. Мельник М.І. Оцінка ефективності власного та позикового капіталу агрохолдингів України. Електронний фаховий науково–практичний журнал «Інфраструктура ринку». 2017. Вип. 12. С. 98–103.
58. Державна стратегія регіонального розвитку на період на 2021–2027 роки, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. – № 385. – Електрон. ресурс / Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820>.
59. Федотов А. В. Теоретические основы функционирования и экономический механизм развития рынка сельскохозяйственной техники / А. В. Федотов. – М.: 2005. – 176 с.
60. Березін О. В. Економічний потенціал аграрних підприємств: механізми формування та розвитку: [монографія] / О. В. Березін, О. Д. Плотник. – Полтава: ІнтерГрафіка, 2015. – 221 с.

61. Эдвард де Боно. Шість шляп мышлення / Эдвард де Боно. – М.: Попурри, 2006. – 236 с.

62. Білінська В. І. Сучасні інноваційні технології в сільському господарстві: основна характеристика та перспективи впровадження [Електронний ресурс] / В. І. Білінська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2015. – Вип. 7. – С. 74–80. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2015_7_13.

63. Крачок Л. І. Новітні технології в сільському господарстві: проблеми і перспективи впровадження [Електронний ресурс] / Л. І. Крачок // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3. – С. 34–39.

64. Козак О. Розвиток зернової галузі України на сучасному етапі / О. Козак, О. Грищенко // Економіка АПК. – 2016. – № 1. – С. 38–47.

65. Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань : [монографія] / за ред. Професора Г. Є. Мазнева. – Харків : Вид-во «Майдан», 2015. – 592 с.

66. Вайда В. Економічний механізм регулювання раціонального землекористування / В. Вайда, І. Любезна // Розвиток аграрного бізнесу в умовах глобалізації : матеріали Міжнар. наук.–практ.конф. за участю іноз. студ. [м. Тернопіль, 15–17 квіт. 2016 р.]. – Тернопіль: Астон, 2016. – С. 41–42.

67. Вайда В. Економічний механізм регулювання раціонального землекористування / В. Вайда, І. Любезна // Розвиток аграрного бізнесу в умовахглобалізації : матеріали Міжнар. наук.–практ.конф. за участю іноз. студ.[м. Тернопіль, 15–17 квіт. 2016 р.]. – Тернопіль : Астон, 2016. – С. 41–42.

68. Павлова Г. Є. Інноваційний розвиток аграрного сектора національної економіки: теоретичні засади, методологія, механізми управління: [монографія] / Г. Є. Павлова. – Київ : ТОВ «ДКС Центр», 2015. – 354 с.

69. Транченко Л. В. Впровадження конкурентоспроможних інноваційних засобів у сільськогосподарське виробництво [Електронний ресурс] / Л. В.Транченко, О. М. Транченко // Наукові записки Національного університету

«Острозька академія». Серія : Економіка. – 2014. – Вип. 25. – С. 60–65. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2014_25_13.

70. Ковалик М.Я. Ресурсозберігаючі технології – один з найбільш перспективних напрямків поліпшення використання земельних ресурсів [Електронний ресурс] / М. Я. Ковалик, Г. Т. Степаник. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2011_7/87.pdf.

71. Демиденко Л. М. Організаційно–економічні напрями інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств / Л. М. Демиденко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2016. – Вип. 20. – С. 72–75.

72. Сайко В. Ф. Мінімальний та нульовий обробітки ґрунту, стан і перспективи їх запроваджень в Україні / В. Ф. Сайко, А. М. Малієнко // Посібник українського хлібороба. Науково–виробничий щорічник. – К.: Урожай, 2009. – С. 178–188.

73. Жихор О.Б. Оцінка ефективності інноваційних проектів підприємства : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 «Економіка, організація та управління підприємствами» / Жихор О.Б. – Харків, 2002. – 18 с.

74. Федулова І.В. Синергетична еволюційна модель інноваційного розвитку підприємства / І.В. Федулова // Наук. пр. Нац. ун–ту харч. технологій. – 2010. – № 36. – С. 114–118.

75. Погорелов Ю.С. Оцінювання та моделювання розвитку підприємства: монографія / Ю.С. Погорелов. – Луганськ : Глобус, 2010. – 512 с.

76. Амоша О. І. Інноваційний розвиток промислових підприємств у регіонах: проблеми та перспективи / О. І. Амоша, Л. М. Саломатіна // Економіка України. – 2017. – № 3. – С. 20–34.

77. Костирко Л. А. Фінансове забезпечення розвитку підприємств АПК: тенденції, проблеми, пріоритети / Л. А. Костирко, Т. В. Соломатіна // Часопис економічних реформ. – 2019. – № 2. – С. 61–69.

78. Крачок Л. І. Новітні технології в сільському господарстві: проблеми і перспективи впровадження [Електронний ресурс] / Л. І. Крачок // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3. – С. 34–39.

79. Саблук П. Т. Інноваційна модель розвитку аграрного сектору економіки України та роль науки в її становленні / П. Т. Саблук // Проблеми інноваційно–інвестиційного розвитку. – 2011. – № 2. – С. 200–208.

80. Луньова В. А. Особливості та проблеми інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств України / В. А. Луньова, В. М. Онегіна // Бізнес Інформ. – 2014. – № 6. – С. 175–180.

81. Жидяк О. Р. Інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери: регіональний аспект / О. Р. Жидяк // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 2 (3). – С. 165–168.

82. Кот О. В. Теоретичні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та його організаційно–економічне забезпечення / О. В. Кот // Проблеми інвестиційно–інноваційного розвитку. – 2011. – № 1. – С. 57–63.

83. 4. Вінніченко І. І. Інноваційна діяльність аграрних підприємств: стан та пріоритети / І. І. Вінніченко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – Дніпропетровськ, 2012. – № 1 (5). – Т. 1. – С. 44–48.

84. 5. Кафлевський В. В. Особливості та проблеми аграрного розвитку аграрних підприємств / В. В. Кафлевський // Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С. 3. Гжицького. – 2013. – № 2 (56). – Т. 15. – С. 133–138.

85. 6. Дорош–Кизим М. Інновації в аграрному секторі України в контексті розвитку європейської економіки інтеграції / М. Дорош–Кизим, О. Дадак, Т. Гачек // Науковий вісник ЛНУВМБ. – 2017. – № 19 (81). – С. 123–128.

86. 7. Юринець З. В. Взаємозв'язок рівнів конкурентоспроможності крізь призму створення інновацій / З. В. Юринець // Економічний простір : Збірник наукових праць. – № 75. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2013. – С. 141–149.

87. Петренко О. П. Інновації як складова ефективного розвитку зерновиробних та зернопереробних підприємств / О. П. Петренко // Інноваційно–інвестиційні проблеми. – 2010. – № 1. – С. 18–21.

Агрегований баланс ДП «ДГ імені Декабристів» за 2017-2019 роки

Актив	2017 рік		2018 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Необоротні активи (1095)	65677	87,67	79458	88,60	13781	0,93	120,98	79458	88,60	90906	89,38	11448	0,78	114,40
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи (1000+...+1020)	65677	87,67	79458	88,60	13781	0,93	120,98	79458	88,60	90906	89,38	11448	0,78	114,40
1.2. Довгострокові фінансові інвестиції (1030+1035)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3. Відстрочені податкові активи (1045)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.4 Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість (1040+1090)	10	0,01	10	0,01	0	0	1	10	0,01	10	0	0	0	0
2. Оборотні активи (1195)	9232	12,32	10223	11,39	991	-0,93	109,54	10223	11,39	10792	10,61	569	-0,78	105,56
2.1. Запаси (1100+1110)	7493	10,00	7694	8,57	201	-1,43	102,68	7694	8,57	9099	8,94	1405	0,37	118,26
2.2. Дебіторська заборгованість (1120+1125+1155)	1147	1,53	971	1,08	-176	-0,45	-176	971	1,08	1207	1,18	236	0,1	124,30
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (1160+1165)	592	0,79	1558	1,73	966	0,94	966	1558	1,73	423	0,41	-1135	-1,32	27,15
2.4. Витрати майбутніх періодів (1170)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5. Інші оборотні активи (1180+1190)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (1200)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Всього майна (1300)	74909	100	89681	100	14772	0	119,71	89681	100	101698	100	12017	0	113,39

Пасив	2017 рік		2018 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомі й вазі, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомі й вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Власний капітал (1495)	68231	91,08	79133	88,23	10902	-2,85	115,97	79133	88,23	93044	91,49	13911	3,26	117,57
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	17	0,02	69	0,07	52	0,05	405,88	69	0,07	118	0,11	49	0,04	171,01
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	6661	8,89	10479	11,68	3818	2,79	157,31	10479	11,68	8536	8,39	-1943	-3,29	81,45
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2. Кредиторська заборгованість (1605+...+1650)	4886	6,52	8771	9,78	3885	3,26	179,51	8771	9,78	8449	8,30	96,32	-1,48	96,32
3.3. Інші поточні зобов'язання (1660+...+1690)	1775	2,36	1708	1,90	-67	-0,46	96,22	1708	1,90	87	0,08	-1621	-1,82	5,09
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (1700)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду (1800)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Всього капіталу (1900)	74909	100	89681	100	14772	0	119,71	89681	100	101698	100	12017	0	113,39

Баланс ліквідності ДП «ДГ імені Декабристів» протягом 2017-2019 років

Актив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Пасив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Надлишок +,-		
								2017 рік	2018 рік	2019 рік
Група А1 Грошові кошти	592	1558	423	Група П1 Поточні зобов'язання Кредит. Заборгован. За товари, роботи	4990	8808	8536	-4398	-7250	-8113
Група А2 Дебіторс. заборгова- ність, Готова продукція	1147	971	1270	Група П2 Короткостро- кові кредити банку	0	0	0	1147	971	1270
Група А3 Виробничі запаси, незаверш. виробництво	7503	7704	9109	Група П3 Довгострокові зобов'язання	1688	1740	118	5815	5964	8991
Група А4 Необоротні активи	65667	79448	90896	Група П4 Власний капітал	68231	79133	93044	-2564	315	-2148
Баланс гр.1+2+3+4	74909	89681	101698	Баланс гр.1+2+3+4	74909	89681	101698	0	0	0